

Integrita Policie ČR

Bc. Lenka Nedvídková

Diplomová práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka NEDVÍDKOVÁ**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Integrita Policie ČR**

Zásady pro vypracování:

Teoretická část
Praktická část
Zpracování výzkumu
Doporučení pro praxi

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Čírtková, L. *Policejní psychologie*. 1. vyd., Praha: SUPPORT, 1995.

Etický kodex policie.

Herzogová, Z. *Policejní etika*. Tiskárna MV, vyd. 1., Praha, 2003.

Trestná činnost policistů v roce 2007. Tisková zpráva odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra ČR.

Závěrečná hodnotační zpráva Policie ČR. Projekt PHARE 2001 "Zavádění Modelu EFQM Excelence do Policie ČR" Praha: Policejní prezidium ČR, 2004.

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Mgr. Emilie Dvořáčková**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **17. února 2009**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. května 2009**

Ve Zlíně dne 17. února 2009

LS.

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně ...24.4.2009

.....M. Hrdlička

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevyjádřeně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na oblast morálky v policejní profesi. Je volným pokračováním tématu mé bakalářské práce, v níž jsem rozebírala etický kodex policisty. Na rozdíl od předchozí práce je tato zaměřena více na společenské podmínky ovlivňující morální kvality jednotlivých policistů. Práce se také zaměřuje na nejčastější formu morálního selhání při výkonu policejní profese a to na korupci.

Klíčová slova: Integrita, korupce, morálka, etika, etický kodex

ABSTRACT

The diploma's work is primarily focused on area of morality in the field of police profession. It is a continuation of my previous bachelor's work where I was analysing the police officer's ethics code. In contradistinction to my previous work, this part of my diplomas's work is aimed at social conditions which affect a moral code of a police officer. The work is also taking aim at most frequent reason for moral failure for those working as police officers, which is called corruption.

Keywords: the integrity, the corruption, the morality, the etics, the etics code

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce paní Mgr. Emílii Dvořáčkové za odborné vedení, profesionální a vstřícný přístup při konzultacích. Dále bych ráda poděkovala kolegům z Územního odboru Policie České republiky ve Zlíně za vstřícný přístup, odbornou pomoc a morální podporu při zpracování této diplomové práce.

Prohlašuji, že tato práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Všechny zdroje prameny a literaturu, které jsem při vypracování používala nebo z nich čerpala, v práci řádně cituji s uvedením úplného odkazu na příslušný zdroj.

Ve Zlíně 11.5.2009

.....

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 ZÁKLADNÍ POJMY	15
1.1 POLICIE	15
1.2 INTEGRITA	15
1.2.1 Etika	16
1.2.2 Morálka	18
1.2.3 Etický kodex.....	19
1.2.4 Korupce	19
2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ INTEGRITU POLICIE	22
2.1 LIDSKÉ ZDROJE.....	22
2.1.1 Podmínky a kritéria pro přijetí	22
2.1.1.1 Podmínky pro přijetí do služebního poměru:.....	23
2.1.1.2 Způsoby skončení služebního poměru.....	24
2.1.2 Systém hodnocení	25
2.1.2.1 Systém finančního ohodnocení	25
2.1.2.2 Priority	27
2.1.3 Vzdělávání.....	27
2.1.4 Právní normy stanovující chování policisty	31
2.2 MODEL EFQM	31
2.3 KRITÉRIA.....	32
2.4 COMMUNITY POLICING	33
2.4.1 Média.....	35
2.5 ETICKÝ KODEX	35
2.6 PRESTÍŽ POVOLÁNÍ	36
2.7 TEORIE POTŘEB	37
3 KONTROLA POLICIE ČR	39
3.1 DĚLENÍ KONTROL	39
3.2 VNITŘNÍ KONTROLA	40
3.2.1 Inspekce Policie České republiky.....	40
3.2.1.1 Zkouška spolehlivosti	41
3.2.2 Odbor vnitřní kontroly Policejního prezidia České republiky	42
3.3 VNĚJŠÍ KONTROLA.....	42
3.3.1 Soudní kontrola	43
4 TRANSPARENCY INTERNATIONAL	44
4.1 PROTİKORUPČNÍ LINKA 199.....	44
5 KORUPCE	47

5.1	BOJ S KORUPCÍ	48
II	PRAKTICKÁ ČÁST	50
6	PORUŠENÍ ZÁKONA ZE STRANY POLICISTŮ	51
7	ROZBOR JEDNOTLIVÝCH PROTIPRÁVNÍCH ČINŮ	53
7.1	KRIMINALITA POLICISTŮ DLE VYBRANÝCH SKUTKOVÝCH PODSTAT.....	56
8	SPECIFIKA KORUPCE U POLICIE ČR.....	58
8.1	TYPOLÓGIE.....	58
8.2	KASUISTIKA.....	59
8.3	VÝVOJ TRESTNÉ ČINNOSTI POLICISTŮ	63
8.4	POZORNOST NEBO ÚPLATEK	63
9	POLICEJNÍ INTEGRITA V ZAHRANIČÍ	65
9.1	POLICIE SEVERNÍHO IRSKA	65
10	LEGISLATIVA VZTAHUJÍCÍ SE KE KORUPCI V RÁMCI POLICIE ČR	67
10.1	MEZINÁRODNÍ.....	67
10.2	NÁRODNÍ.....	67
10.3	INTERNÍ AKTY ŘÍZENÍ.....	67
11	PROTIKORUPČNÍ OPATŘENÍ UČINĚNÁ V PRAXI	68
12	VÝZKUM.....	70
12.1	PROJEKT VÝZKUMU:	70
12.1.1	Typ výzkumu.....	70
12.1.2	Cíle výzkumu	70
12.1.3	Etika výzkumu.....	70
12.1.4	Metodika	70
12.1.5	Základní výzkumné otázky.....	71
12.1.6	Realizace výzkumu	71
12.1.7	Časový horizont.....	72
12.2	HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ VÝZKUMU	72
12.2.1	Základní výzkumné otázky.....	72
12.2.2	Policisté	72
12.2.3	Civilisté	73
13	NÁVRHY ŘEŠENÍ.....	75
13.1	NAVRHOVANÁ ANTIKORUPČNÍ OPATŘENÍ V POLICII.....	75
	ZÁVĚR	76
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	78
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	81
	SEZNAM OBRÁZKŮ	83
	SEZNAM TABULEK.....	84

SEZNAM PŘÍLOH.....	85
---------------------------	-----------

ÚVOD

"Od policistů občané očekávají Šalamounovu moudrost, Davidovu odvahu, Samsonovu sílu, Jobovu vytrvalost, Mojžíšovy vůdčí schopnosti, laskavost milosrdného Samaritána, vojevůdcovské schopnosti Alexandra Velikého, Danielovu víru, diplomatický um prezidenta Lincolna, toleranci a trpělivost tesaře z Nazaretu a samozřejmě také důkladnou znalost všech odvětví přírodních, biologických a společenských věd. Kdyby měl člověk všechny tyto vlastnosti, mohl by z něj být dobrý policista."¹

Diplomová práce, kterou právě dostáváte do rukou, se snaží charakterizovat nejčastější oblasti problémů v etice chování policistů. Problematikou etiky chování zaměstnanců nejen policie, ale jakékoli větší či menší firmy, je a v budoucnu i bude věnována čím dál větší pozornost. Profesionalita a slušné chování, jak ve vztahu k zákazníkovi, tak i mezi zaměstnanci navzájem, už není jen krédem velkých nadnárodních firem. Dnes se už o firemní kulturu dbá i v těch nejmenších firmách a ve všech oblastech lidské činnosti. V současné době, kdy se řeší kauzy typu „heparinového vraha“, týrání dětí jejich chůvou, tunelování bank jejich zaměstnanci, se mnoho z nás ptá, jak k tomu mohlo dojít? Kam se poděla firemní kultura, co etický kodex jednotlivých povolání, jde to selhání jedince nebo je to odraz selhání celé společnosti? Jednoznačně se jedná o případy, kdy zaměstnanec morálně selhal a porušil své základní profesní povinnosti a tím i zákon. Jak nebezpečné toto jednání tedy může být pokud svou profesní a etickou povinnost poruší příslušník ozbrojených složek? Ten, který má na dodržování zákona dohlížet.

Povolání policisty je velmi náročné nejen po stránce profesionální a psychické, ale i po stránce mravní. S morální dilematy jsou policisté konfrontováni takřka každodenně. Pro mnohé z vás otřepaná fráze, která na vašich tvářích vyvolává lehký ironický úsměv. Pro mě, jakožto policistku, každodenní realita.

---

¹ August Vollmer, Bain, 1939 [citováno 15. března 2009] Dostupný z:
<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=394>

Nevhodné chování a jednání příslušníků policie, jak v rámci vztahů na pracovišti, tak i směrem k vnějšímu prostředí, se nepochybně děje a to i navzdory tomu, že byl nedávno v této profesi přijat etický kodex, o jehož zavedení do praxe se vedly velmi živé diskuze a od jehož zavedení se mnohé očekávalo. Jaká je situace po několika letech existence etického kodexu policisty? Jak postupovat dál?

Policie ČR prochází za posledních několik let nevídaným rozvojem, nebo řekněme raději nevídanými změnami. Tradičně represivní složka státu, do roku 1989 naprosto veřejnosti nepřístupná a konzervativní, se musela přizpůsobit společenským změnám a novým požadavkům moderní doby. Policisté již nemají hlavní úkol spočívající v udržení veřejnosti ve strachu z možných postihů a represí. Ba naopak v době, kdy se slova „osobní svoboda“ a „lidský přístup“ skloňují ve všech pádech a slyšíme je ze všech stran, je potřeba změnit úlohu a roli policie ve společnosti a přizpůsobit ji aktuálním potřebám. Pravdou zůstává, že tato změna či práce na této změně je velmi ožehavým tématem. Jakýkoli byt' jen stín pochybnosti o selhání Policie ČR je velmi tvrdě podrobován kritice nejen odborné, ale i laické veřejnosti. Proto mnoho let zajetý a fungující systém této organizace je velmi obtížné měnit, a to navíc tak, aby to vyhovovalo všem dotčeným stranám.

Bezesporu největším problémem nejen policie, ale i celé společnosti, je korupce. Jejím negativním dopadem je nejen ztráta důvěry občana v poctivost, ale může vést až k destabilizaci státu. Proto je část této práce věnována právě této problematice.

Přestože je této kapitole věnována největší část pozornosti, není tato práce jen o korupci. Měla by se spíše nést v duchu oblasti morálky a sociální interakce tak, aby se orientovala na zaměření mého studia na fakultě humanitních studií. Policisté jsou pod neustálým psychickým tlakem, jež může vyústit třeba právě v protizákonné a hlavně nemorální jednání. Co dělá společnost pro to, aby k tomuto nedocházelo? Policisté, stejně tak jako třeba politici, reprezentují stát. Jsou jakýmsi vzorkem celé společnosti, který reprezentuje společnost v dané oblasti výkonu své profese. Měla by tedy být společnost odpovědná, nebo řekněme spoluodpovědná, za chování těchto svých reprezentantů? Pokud ano, tak je společnost skutečně odpovědná? Nebo tuto odpovědnost připouští jen ve chvílích úspěchů? A pokud dojde k nějakému problémovému jednání je jednotlivec společností odsouzen již dopředu. Není to jen jiná forma známého rčení: „Zloděj křičí, chyt'te zloděje?“

Tato práce se věnuje stavem a konkrétními oblastmi práce policie a to na podkladě současného stavu naší společnosti.

Téma nebylo zvoleno náhodně. Již ve své bakalářské práci jsem se věnovala tématu Etický kodex policisty. A tato diplomová práce má být jakousi volnou formou pokračování předchozí práce. Při studiu oboru – sociální pedagogika, jsme se velmi často a v mnoha předmětech dotkli tématu etika. Práce sociálního pedagoga se ve své podstatě odráží od ochoty pomáhat druhým lidem, a to v jakékoli oblasti lidské činnosti. Můj názor je takový, že sociálním pedagogem by měl částečně být každý z nás. Člověk se během svého života dostává do mnoha situací, kdy potřebuje pomoc svého okolí, a to dokonce tak, že by mnohdy bez této pomoci nemohl dál existovat. Dnešní svět je sice velmi moderní a úžasný, ale přináší se sebou také moderní, nové a čím dál zásadnější problémy. Protože celý svůj profesní život pracuji u Policie ČR, myslím si, že je nejvhodnější problematiku etiky a sociálního hlediska zkoumat právě u tohoto povolání a využít tak mnohaleté zkušenosti z této oblasti. Tato práce není klasickým povídáním o organizaci policie a komentováním její organizační struktury. I když ve stínu současných změn by i toto téma bylo velmi zajímavé. Tato práce je spíše zamyšlením nad úlohou a posláním práce jednotlivých policistů. Jak se jim pracuje a jak je ovlivňuje současná společenská situace. A takovým malým závěrem by mohlo být zjištění, že práce spočívající v pomáhání lidem (ať už policie nebo sociálního pedagoga) není lehká úloha.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

1.1 Policie

Podle stávající právní úpravy je Policie ČR ozbrojeným bezpečnostním sborem působícím v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti. Plní hlavní roli na poli ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti, ochrany osob a majetku, odhalování, prověřování a vyšetřování trestných činů, chrání vybrané osoby a objekty, je činná v oblasti bezpečnosti silničního provozu, ve jisté míře dosud chrání státní hranici, dohlíží na režim pobytu cizinců, vede evidenci zbraní a střeliva. Odhaluje a projednává přestupky. Mnoho policistů také plní úkoly ve členských státech Evropské unie a spolupracuje s vnitrostátními i mezinárodními organizacemi.

Obr. 1

1.2 Integrita

Integrita (z angl. *integrity*) má více významů:

Hlavní významy

- celistvost
- soudržnost
- neporušenost

- morální stálost
- Začlenění

Integrita: znamená, že úředníci se nesmějí dostat pod finanční nebo jiný závazek

jednotlivců nebo organizací, kteří by je mohli ovlivňovat při výkonu jejich úředních povinností.

- profesní integrita – v personalistice značí komplex výhod nebo naopak rizik potenciálního zaměstnance pro zaměstnavatele²

Ve zpracování své diplomové práce se zaměřím na dva možné výklady tohoto slova. Morální stálost a začlenění se. Oba dva tyto významy v sobě skrývá slovo integrita. Na čem integrita závisí, co ji ovlivňuje, jak ji lidé ve vztahu k policii vnímají?

1.2.1 Etika

Co je to etika? Pro mnohé to může být souhrn morálních pravd nebo návodů k tomu, jak se chovat a jednat správně. Ale jak vytvořit vzorec chování v nejrůznějších situacích, do kterých se člověk v průběhu svého profesního i soukromého života dostává? To je nemožné.

Etiku bychom tedy mohli charakterizovat jako to, co by mělo správně být. Zabývá se všeobecně platnými normami určujícími správné jednání. Etika vychází z obecného předpokladu, že je třeba konat dobré věci a nekonat špatné.³

Má tedy etika své opodstatnění v dnešním světě? Ve světě, kde je důraz kladen na individualitu, kde se čím dál tím víc prosazují ti silnější a kde člověk, aby uspěl, nesmí brát ohled na druhé. Má etika opodstatnění u ozbrojených složek státu, které se řídí polovojenskými pravidly? Kde je pořádek a řád udržován systémem psaných pravidel a nařízeních.

Má odpověď na dané otázky zní: Ano, má. A nejen to, je dokonce nezbytně nutná a to dokonce tak, že tam, kde se na ni tak trochu pozapomnělo, snažíme se ji lidem nařizovat.

---

² Text [Citováno dne 15.března 2009] Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Integrita>

³ Jandourek, J. Sociologický slovník. Praha: Portál, 2001, str. 74

Etika je důležitá tam, kde selhal respekt k zákonům, psaným pravidlům a kde je člověku potřeba připomenout, že na světě není sám a život není jen o vlastním prospěchu.

Typickým příkladem je Policie České republiky ve světle současné reformy, kterou právě prochází. Zákony, nařízení, represe, hierarchie, toto všechno policie má už dlouho a nyní se prakticky jen upravují některé jejich části. Ve stínu těchto změn se u policie začal zmiňovat i nový pojem „policejní etika“. Je nutné toto u policie zavádět? Vždyť, kdo jiný než ten, který dohlíží nad dodržováním zákona, by měl tento zákon sám ctít. Je porušování zákona a základních etických pravidel výsledkem špatného výběru uchazečů o práci u policie? Je to výsledek selháním jednotlivce nebo společnosti? Zabrání tomu vyšší tresty? Zná současný policista ještě něco, čemu se říká profesní hrdost?

Etiku nelze nikomu vnutit, říct někomu, tak a ode dneška se budeš chovat podle etických pravidel. Etiku lze pouze pěstovat, lze s ní člověka konfrontovat, přibližovat mu ji a snažit se o to, aby ji přijal za svou.

Profesní etika se tedy projevuje v tom, že zaměstnanec nejedná jen podle předepsaných nařízeních, ale jedná i v souladu s etickými pravidly, které jsou mu vlastní. Ty by měly odpovídat etice dané společnosti. Více či méně může být tato profesní etika prezentována vedením jako souhrn určitých etických pravidel (nejčastěji písemná forma). Tato pravidla ovšem mohou být jen určitým opěrným bodem, protože postihnout všechny možné situace, se kterými je možno se setkat v reálu, je naprosto nemožné. Každý zaměstnanec by měl tedy mít základní povědomí o tom, co je pro danou profesi eticky přijatelným a podle toho se pak rozhodovat v konkrétních situacích.

Policejní etika je etikou aplikovanou. Dle Z. Herzogové policejní etika představuje soubor norem, které regulují chování a rozhodování policejních subjektů v nejrůznějších situacích z hlediska žádoucího chování, z hlediska toho, co společnost od policie očekává.⁴

Etická pravidla jsou důležitá v těch situacích a oblastech, které nejsou pokryty legislativou. Zejména proto, že společenská objednávka je často nejednoznačná. Sama veřejnost je ne-

---

⁴ Z. Herzogová, Z. Policejní etika. Praha: V1.n., 2003

jednotná v určitých názorech na danou věc a policista ať se zachová v podstatě jakkoli, vždy bude v očích veřejnosti na misce vah dobra a zla.

Etika jako taková se opírá o **deontologii**, což je nauka o mravních povinnostech.

Axiologie se zabývá problematikou morálních a mravních hodnot, řešení mravních dilemat. Člověk nemůže žít jen jako nezúčastněný pozorovatel, nýbrž musí si vybírat, volit a tedy i hodnotit. Neptá se jen, co je pravdivé a co nepravdivé, nýbrž především, co je dobré a co špatné, lepší a horší.⁵

1.2.2 Morálka

Morálka (z latiny, moralita):

- charakter
- správné chování
- soubor principů založených a hodnocených na základě posuzování dobra a zla, které řídí chování lidské společnosti, případně soubor takto vytvořených principů, jejichž dodržování většina společnosti vyžaduje.
- v užším slova smyslu lze též morálku chápat jako vnitřní mravní kodex, přesvědčení nebo víru jedince.⁶

Morálka je souhrn určitých pravidel, příkazů nebo zákazů, jimiž by se lidé ve svém životě měli řídit.⁷

Nemorální je poté opak výše zmíněného, tedy nedodržování či porušování vnitřního mravního kodexu, tedy toho, co je ostatními považováno za morální.

---

⁵ Text [Citováno dne 15.března 2009] Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Axiologie>

⁶ Text [Citováno dne 15.března 2009] Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Morálka>

⁷ Hladík, J. Společenské vědy v kostce. Havlíčkův Brod: FRAGMENT, 1996, str. 83

1.2.3 Etický kodex

Etický kodex je dokument, který upravuje obecná i konkrétní pravidla práce v jednotlivých organizacích a profesích. Svůj etický kodex mají např. lékaři (Hippokratova přísaha), právníci, novináři a další profese. V podstatě jakékoli organizace, sdružení nebo firmy mohou vytvářet etické kodexy pro své zaměstnance. A to buď závazné (zaměstnanec může dostat při smlouvě kodex k podepsání a na základě jeho porušení mu hrozí výpověď) nebo nezávazné (jejichž dodržování je dobrovolné)⁸

1.2.4 Korupce

Korupce (lat. *corrumpere* = kazit, oslabit, znetvořit, podplatit) je zneužití postavení, funkce k osobnímu prospěchu - v politice, veřejné správě, hospodářství. Je opakem integrity⁹.

Korupce postihuje jak politiku, hospodářství, společnost. Může být jak drobná tak obrovská, jak neorganizovaná tak organizovaná. Vyznačuje se podplácením, úplatky, vydíráním, zastrahováním.

Korupční prostředí – korupční prostředí a příležitost ke korupci vzniká všude tam, kde je osobám svěřena rozhodovací pravomoc, kterou mohou vykonávat skrytě a neomezeně.

Tento jev provází lidstvo odnepaměti. Není to otázka jen určitého národa, či určité doby tento negativní jev se objevuje ve všech typech státních zřízení, ve všech sférách lidské činnosti a takřka po celou dobu existence lidstva. V podstatě se mění jen forma a rozšíření tohoto jevu. Jednoznačná definice a vymezení pojmu není možná z důvodu veliké rozmanitosti právních systémů a jejich pohledů na formu korupce. To co někde nazýváme korupcí, jinde jsme si to pojmenovali jako pozornost či sponzorský dar.

„Každý je úplatný, záleží jen na výši nabízené částky a okolnosti, za které je nabízena.“¹⁰

---

⁸ Text [Citováno dne 15.března 2009] Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Morálka>

⁹ Text [Citováno dne 15.března 2009] Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Korupce>

Druhy korupce

1. **Sofistikovaná** - jde o korupční chování vyznačující se vysokou společenskou nebezpečností. Jeho provádění a zastírání vyžaduje od pachatele poměrně vysokou kvalifikaci.
2. **Banální** - jde o korupční chování, které v jednotlivých případech není příliš společensky nebezpečné a při svém provádění a zastírání nevyžaduje od pachatele téměř žádnou kvalifikaci.

Čtyři stádia korupce podle Friče

1. stadium náhodné korupce – korupce je náhodná a příležitostná. Je zde velká úspěšnost odhalování korupce. Veřejnost subjekty korupce velmi kriticky odsuzuje.
2. stadium spontánně regulované korupce – z ojedinělých, náhodných korupčních epizod se pomalu stává pravidlo. Ztěžující se možnost odhalení, lidé jsou vedeni tlakem k tomu, aby se tomuto jednání přizpůsobili.
3. stadium organizované korupce – korupce je organizovaná, jednotlivé fáze jsou rozděleny mezi více lidí. Korupční jednání proniká i do řad kontrolních mechanismů, politiky a státní správy.
4. stadium systémové korupce – korupce zasahuje celý systém státní správy. Můžeme zde hovořit o tom, že korupce je státem podporována.¹¹

Formy korupce – základní dělení

- finanční (úplatkářství) – peníze, protislužby, zvýhodnění
- neporismus (protěžování příbuzných a známých z pozice své moci)
- klientelismus (vyřizování svých záležitostí zákulisní cestou)¹²
-

---

¹⁰ Chmelík, J. a kol. Pozornost, úplatek a korupce. Praha:Linde, 2003, str. 9

¹¹ Frič, P., a kol. Korupce na český způsob. Praha: G Plus G 1999, str. 32

¹² Chmelík, J. a kol. Pozornost, úplatek a korupce. Praha:Linde, 2003, str. 35

Index vnímání korupce – CPI, desetistupňová stupnice od 0 (naprosto zkorumpovaná) do 10 (bez korupce).¹³

Úplatkem rozumíme neoprávněnou výhodu, která se dostává tomu, kdo úplatek přijímá, či jiné osobě s jeho vědomím. Úplatek může mít majetkovou i nemajetkovou povahu. Úplatkem tedy není jen poskytnutí peněz či věci, ale i obstarání služby či informace. Mluvíme zde také o nulové toleranci, to znamená, že nikde není stanoveno od jaké hodnoty úplatku je přijetí úplatku trestné.¹⁴

Přijímání úplatku je jednání, kdy osoba jednající ve věci **obecného zájmu** přijme nebo si dá slíbit úplatek.

Věcí **obecného zájmu** je myšlen případ, na kterém má zájem celá společnost - stav bezpečí, ochrana zdraví, přijetí ke studiu. Musí zde existovat vztah mezi přijetím nebo poskytnutím úplatku a obstaráním věci obecného zájmu.

---

¹³ Chmelík, J. a kol. Pozornost, úplatek a korupce. Praha:Linde, 2003, str. 28

¹⁴ Chmelík, J. a kol. Pozornost, úplatek a korupce. 1. vyd. Praha:Linde, 2003

2 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ INTEGRITU POLICIE

Jak jsem již psala v úvodu této práce, policisté jsou vybíráni z řad společnosti. Jsou vybíráni z jednotlivých částí celé republiky, z různých sociálních vrstev, různého přesvědčení. Při jejich výběru jsou vyžadována tato kritéria: minimálně středoškolské vzdělání, čistý trestní rejstřík, dobrý psychický stav, dobrý fyzický stav a posouzení zdravotního stavu. V žádném případě se nezkoumá morální vlastnosti daného jedince. Jinými slovy, do řad policie v současné době lze přijmout člověka, který má jakoukoli střední školu, zvládne udělat deset kliků, má dvě ruce a dvě nohy, nikdy nikoho nezavraždil a neřekne psychologovi do očí, že jde k policii jen proto, že ho to vzrušuje. Možná trochu přehnaná interpretace současných podmínek přijetí k Policii ČR, ale věřte mi, že v mnoha případech to tak opravdu vypadá.

Můžeme si položit i otázku: Dá společnost ruku do ohně za správnost posudku všech posudkových lékařů a psychologů nebo už tady může docházet k nějakým, řekněme omylům? A k čemu tyto omyly pak mohou vést? Ale tyto odpovědi nejsou předmětem této práce, jsou jen k zamyšlení nad tím, zda by se neměla zvýšit zodpovědnost jednotlivých posuzovatelů žadatelů o přijetí do služebního poměru.

2.1 Lidské zdroje

2.1.1 Podmínky a kritéria pro přijetí

Profese policisty klade vysoké nároky a to jak na osobní vlastnosti, odborné dovednosti tak i na morální a etickou úroveň příslušníků Policie ČR. Policisté musí naplňovat očekávání veřejnosti a zároveň plnit ty nejnáročnější úkoly. Je třeba klást náležitý důraz na výběr budoucích příslušníků Policie ČR. Každému příslušníkovi Policie ČR, ať slouží jeden den nebo dvacet let, ať je to řadový obchůzkář nebo ředitel Krajské správy, je svěřena značná autonomie. Policista má kromě mnoha povinností také řadu oprávnění. Tato oprávnění mají sloužit k ochraně společnosti, avšak mohou být také zneužita. Oprávnění použít donucovací prostředky, dokonce oprávnění použít střelnou zbraň proti člověku, to jsou oprávnění, se kterými se musí umět zacházet, protože jakékoli jejich zneužití může mít nedozírné následky. Proto je potřeba eliminovat možnost zneužití těchto oprávnění a tohoto bychom měli docílit již výběrem vhodných lidí – policistů.

Obr. 2 Vzor služebního průkazu příslušníka Policie ČR

Zdroj: mvr

V žádném případě se nesmí slevovat z nastavených kritérií pro přijetí, ba naopak. A to i v době, kdy je policistů nedostatek a je potřeba v co nejkratší době přijmout, co největší počet nových policistů. Právě tento fakt může mít za následek více škody než užitku. Nikdy by neměl faktor kvantity převýšit faktor kvality.

2.1.1.1 Podmínky pro přijetí do služebního poměru:

1. občanství České republiky
2. věk nad 18 let
3. bezúhonnost
4. minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou
5. fyzickou, zdravotní a osobnostní způsobilost k výkonu služby
6. není členem politické strany nebo politického hnutí

7. nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost¹⁵

Text Služebního slibu:

„Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život.“

Služební slib se považuje za složený, stvrdí-li jej uchazeč svým podpisem. V případě, že uchazeč služební slib odmítne složit anebo jej složí s výhradami, jeho služební poměr nevznikne.¹⁶

2.1.1.2 Způsoby skončení služebního poměru

- a) uplynutím doby určité
- b) úmrtím policisty nebo prohlášením za mrtvého
- c) posledním dnem kalendářního roku, v němž policista dovršil věku 65 let
- d) propuštěním a to například:
  1. na vlastní žádost
  2. **z důvodu spáchání úmyslného trestného činu**
  3. **z důvodu spáchání nedbalostního trestného činu, pokud jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na policistu**

---

¹⁵ § 13 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ Text [Citováno dne 18.dubna 2009] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/sluzebni-slib.aspx>

4. z důvodu porušení služebního slibu tím, že se dopustil zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst policie
5. uložením kázeňského trestu odnětí služební hodnosti
6. podle lékařského posudku zdravotnického zařízení dlouhodobě pozbyl zdravotní způsobilost k výkonu služby, s výjimkou zdravotních důvodů souvisejících s těhotenstvím
7. podle posudku psychologa policie pozbyl osobnostní způsobilost k výkonu služby
8. pokud byla omezena jeho způsobilost k právním úkonům a nebo byl této způsobilosti zbaven
9. pokud porušil omezení vztahující se na členství v politické straně a zákaz jiné výdělečné činnosti než je služba v policii
10. pozbytím občanství České republiky¹⁷

2.1.2 Systém hodnocení

2.1.2.1 Systém finančního ohodnocení

Je otázkou jak dalece je propojená stránka morální stálosti policisty v závislosti na jeho finančním ohodnocení. Závisí míra úplatnosti s výší příjmu? Z dostupných výzkumů na toto téma jsem se dozvěděla, že nikoli. Je zde, ale i řada tvrzení, že pokud člověk bere dostatečně vysoký plat (otázkou je, co tím má básník na mysli) nemá potřebu se nechat uplácat. A opět další tvrzení říká, že čím víc člověk dostává, tím taky čím dál tím víc bere. Tuto otázku nejsem tedy schopna zodpovědět. Ani můj výzkum na toto téma by asi nebyl příliš

---

¹⁷ § 41 a § 42 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

validním, protože je to otázka velmi složitá. Nicméně pro účely této diplomové práce stručně popíšu současný systém finančního ohodnocení příslušníka Policie ČR.

Finanční ohodnocení policisty se řídí zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v němž je zpracován tarifní systém ohodnocování policistů. Příslušníkům se stanoví stupnice základních tarifů v jedenácti tarifních třídách a v každé z nich ve dvanácti tarifních stupních.

Policista má nárok na služební příjem za výkon služby, který je stanoven s přihlédnutím k případné službě přesčas (v rozsahu 150 hodin za rok). Služební příjem je tvořen z následujících složek:

- základní tarif (t.j. platový stupeň v platové třídě stanovený podle vzdělání, započítané praxe a služebního místa, na které je policista ustanoven). Základní tarify se v tarifních třídách odstupňovávají podle získaných odborných zkušeností ve tříletých časových úsecích do 12 tarifních stupňů.
- zvláštní příplatek (např. za činnosti spojené s ochranou zájmů státu, při nichž může dojít k ohrožení života nebo zdraví ve výši 1 000 až 6 000 Kč). Příslušník, který vykonává službu spojenou s ochranou zájmů státu, při nichž může dojít k ohrožení jeho života nebo zdraví, popřípadě k jiným závažným rizikům, nebo službu s mimořádnou psychickou zátěží, má nárok na zvláštní příplatek
- osobní příplatek (nenárokový), osobní příplatek je nenárokovou složkou služebního příjmu, kterou lze ocenit výkon služby v mimořádné kvalitě nebo rozsahu.
- odměna (např. splnění mimořádného úkolu) Příslušníkovi lze poskytnout odměnu, kterou je možno jednorázově ocenit za splnění mimořádného nebo zvláště významného služebního úkolu nebo za splnění naléhavých služebních úkolů za nepřítomného příslušníka.
- příplatek za službu v zahraničí (poskytovaný v USD/EUR)

- příplatek za vedení (dle řídicí úrovně) ¹⁸

2.1.2.2 Priority

System hodnocení je nastaven tak, aby nutil policisty k sebevzdělávání, udržováním se ve fyzické kondici a aby řádně a odpovědně plnili své služební povinnosti. Musím říct, že dřívější „čárkový“ systém, kdy byl policista výlučně hodnocen za kvantitu odvedené práce (např. za počet uložených pokut) je naštěstí již pomalu hubbou minulosti. Samozřejmě i dnes policista musí odvádět potřebný výkon, ale již je větší míra důrazu kladena na závažnost daného řešeného problému např. přestupku a na kvalitu jeho zpracování. Jinými slovy, větší váhu má vyřešený přestupek jízdy na červenou než pět zapomenutých rozsvícených světel. Priorita jednotlivých činností policisty je daná přímo Policejním prezidiem a veřejně prezentovaná ve formě RAPu – Resortního akčního plánu¹⁹ vydaného ministerstvem vnitra. Zde jsou stanoveny jednotlivé dlouhodobé cíle (snížení nehodovosti, zvýšení bezpečnosti chodců na přechodech pro chodce). Jsou zde uvedeny hlavní důvody, které vedly ke stanovení těchto cílů (snížení nákladů na léčení zraněných účastníků dopravních nehod..) a hlavně jsou zde uvedeny konkrétní oblasti, jimž se má policista věnovat a klást na ně důraz.²⁰

2.1.3 Vzdělávání

Je třeba řadové policisty motivovat k neustálému rozšiřování si znalostí a to jak v resortním školství tak i v tom civilním. Policie ČR nastavila nový kariérní řád, který klade důraz na délku služebního poměru, tak i na dosažené vzdělání. První kritérium je zcela jasné a není ničím novým a jeho význam je jasný. Praxe, a to nejen u PČR, je tou nejlepší kvalifikací. Nově nastoupivší policista je ze školy vybaven spoustou teoretických znalostí,

---

¹⁸ zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ Resortní akční plán. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/o-nas-bezpecnost-a-prevence-dokumenty-bezpecnost-a-prevence-dokumenty.aspx>

²⁰ Usnesení vlády č. 394 ze dne 28. dubna 2004: Národní strategie bezpečnosti silničního provozu

kteří se ale musí naučit aplikovat do praxe. Protože praxe, se kterou se střetává policista každodenně na ulici, je přeci jen trochu odlišná od toho, co se píše v knihách a učí na školách. Říká se, že dobrým policistou se člověk stává až po pěti letech služby. Můj osobní názor je, že mnohdy i těch pět let je málo. Policista se ve službě nesmí nechat ničím překvapit, musí udržet nadhled a za všech okolností jednat nezávisle a nestranně.

Pokud policista dostane korupční nabídku, záleží na osobním přístupu policisty, jak se zachová. V této chvíli je zapotřebí slušné a vstřícné, leč razantní a nekompromisní jednání.

Policisty je třeba tomuto jednání a chování naučit – nejen v civilních a policejních školách a školních policejních střediscích, ale i praxí ve výkonu služby.

Etice jako takové se nelze naučit třeba jako vyjmenovaná slova. Etika a morálka není o vědomostech a znalostech, je to o celkovém přístupu k životu.

Stejně tak policejní etiku nelze policistům nadiktovat a pak je z ní zkoušet. Mnoho lidí chápe policejní etiku jako návod, jak má policista postupovat v jednotlivých konkrétních situacích. Policejní etika je o tom umět rozpoznat morální problémové situace a odpovídajícím způsobem je řešit.

Policisté se v základní odborné přípravě, kterou musí absolvovat každý policista (tzv. ZOP), učí základům práva, mají střeleckou přípravu, seznamují se se specifiky v jednání s národnostními menšinami. Jaká pozornost je věnována etice, morálním hodnotám, je v osnovách vůbec obsažena? Nelze přeci celou problematiku etiky shrnout do toho, že je policistům předložen Etický kodex Policie ČR a myslet si, že je tím tato problematika vyřešena.

Proto je důležité celoživotní vzdělávání, a to jak odborné tak všeobecné. Velmi kladně proto hodnotím novou koncepci policie. Tak jak se policie formuje nyní, snaží se přilákat do svých řad stále více vysokoškolsky vzdělaných policistů. Tato snaha je podporována novým kariérním řádem, který je u policie nyní nastaven. V podstatě jakákoli vedoucí pozice je v současné době podmíněna vysokoškolským vzděláním. Na tabulková místa v 7. tarifní a vyšší třídě se může dostat jen policista s vysokoškolským vzděláním. Tak policie motivuje i své dlouholeté zaměstnance k tomu, aby si doplňovali vysokoškolské vzdělání studiem při zaměstnání. Já sama jsem toho příkladem.

Studovala jsem osnovy jednotlivých policejních škol. Předmět zabývající se jen a výhradně etikou a morálním jednáním jsem samozřejmě nenašla. Takový předmět snad ani neexistuje. Ve všech osnovách je tato problematika zakomponována do učiva jiných předmětů. Například psychologie atd. Teď jde ale o to, jak dalece je této problematice v daném předmětu věnován prostor. Základní odborná příprava garantuje, že by se policisté měli učit klíčovými kompetencím, které by měli zvládat. Vybrala jsem několik těchto kompetencí a budu se je zároveň snažit charakterizovat s důrazem na oblast etiky:

a) kompetence etická

Znamená jednat odpovědně, samostatně, aktivně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale především pro zájem veřejný. Pochopit a uvědomit si úlohu policie v demokratické společnosti, rozpoznat a pochopit etické aspekty, sociální pozadí a dosah policejní činnosti. Dbát na dodržování zákonů a pravidel chování, respektovat práva a osobnost. Znat a umět v praxi aplikovat pravidla chování policisty vůči občanům, předcházet konfliktům, naučit se s nimi zacházet a řešit je.

b) kompetence sociální

Znamená adaptovat se na pracovní prostředí a spolupracovat s ostatními. Přispívat k vytváření vstřícných pracovních, společenských, občanských a rodinných vztahů a k předcházení osobních konfliktů, vystupovat proti diskriminaci a nesnášenlivosti.

c) kompetence komunikativní

- vyjadřovat se přiměřeně k účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentovat

- používat správně odbornou terminologii

Velmi důležitá kompetence každého člověka, jehož práce spočívá v práci s lidmi. Umět jednat s lidmi je pro policistu velmi důležité. Policista, který s občanem řeší jakýkoli problém musí jednak vědět o čem mluví, ale hlavně musí umět své myšlenky, názory, příkazy člověku rozumně vysvětlit. Uvedme si příklad z praxe. Na silnici dojde k tragické dopravní

nehodě, při níž dojde k přeražení sloupu elektrického vedení. Z tohoto důvodu musí být silnice na nějakou dobu uzavřena. Vy přijedete k místu, kde stojí policista a provádí odklon dopravy. Přijedete k němu a řeknete mu, že musíte nutně projet, protože máte v autě malé miminko, které už je z dlouhé cesty unavené a začíná plakat. V první variantě vám policista řekne jen dvě slova: otočte se a jeďte jinudy. Copak si ten dotyčný člověk asi pomyslí. Druhá varianta může být, že policista vám vysvětlí, že zde došlo k tragické dopravní nehodě, že je na tomto místě spadlé elektrické vedení, tudíž je nejen pro vás, ale i pro vaše miminko životu nebezpečné se v takovém místě zdržovat a že když pojedete druhou cestou bude to pro vás i pro miminko sice trochu delší, ale mnohem bezpečnější. Myslím, že jde o základní schopnosti komunikace, bez ohledu na community policing, by měl být každý policista schopen a hlavně ochoten takto komunikovat s lidmi. Špatná komunikace nám ničí vztahy i soukromé natož pak ty pracovní. To zná každý z nás.

d) kompetence odborné

Každý policista musí být vybavený určitými kompetencemi i v odborné oblasti. Ty získává nejen učení v systému policejního vzdělávání, ale také samotnou praxí. Patří mezi ně:

- přístup k občanům – vnímat občana jako partnera k jednání
- znalost zákona a interních aktů řízení - orientovat se v právním systému ČR, rozlišovat důležitost (sílu, strukturu) právních norem, orientovat se v právní regulaci (právním zakotvení) základních svobod, práv a povinností občanů
- aplikace zákona do praktického života - znát postavení Policie ČR v systému státní správy, její základní úkoly, organizaci a systém řízení, orientovat se v zákoně o Policii ČR tak, aby v případě praktického provádění zákroků a úkonů byl schopen využít potřebná ustanovení tohoto zákona

Těmto a mnohým dalším kompetencím, které tady sice nezmiňuji, ale jsou důležité pro rozhodování policisty v rizikových situacích, by si měl každý policista osvojit. Pokud policistovi tyto základní kompetence nic neříkají může být náchylnější ke korupčním nabídkám a protizákonnému jednání.

2.1.4 Právní normy stanovující chování policisty

Zásady jednání a vystupování příslušníků Policie České republiky a občanských zaměstnanců Policie České republiky při plnění služebních povinností a při vystupování na veřejnosti z hlediska mezinárodního práva vycházejí především z Deklarace o policii přijaté rezolucí Rady Evropy č.690/1979. Mezi nejdůležitější mezinárodní právní normy Rady Evropy vymezující chování policie dále patří Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (1950) obvykle nazývaná jako Evropská úmluva o lidských právech č.209/1992 Sb. a Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidského nebo ponižujícího zacházení či trestání (1987) č.9/1996 Sb.

Mezi nejdůležitější doposud přijaté etické kodexy patří také Kodex chování orgánů činných v trestním řízení OSN nebo Etický kodex Mezinárodní asociace policejních ředitelů přijatý Výkonným výborem Mezinárodní asociace policejních ředitelů dne 17.října 1989 na 96.výroční konferenci v Louisville, (USA), který vycházel z etického kodexu policie v Severním Irsku.

Nezákladnějším vnitrostátním právními předpisy, kterými se řídí policisté České republiky jsou zákony č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

2.2 Model EFQM

EFQM – European Foundation for Duality Management (Evropská nadace pro management kvality). Byla založena v roce 1988 a vznikla jako reakce na potřebu zvýšení konkurence schopnosti evropských firem vůči okolnímu světu. Orientuje na zvýšení konkurence schopnosti dané firmy a jejích výrobků, cílem také je spokojenost vlastních zaměstnanců, snaží se o sladění zájmů zákazníků a zaměstnanců. A tak jako u známé SWOTT analýzy, se i model EFQM opírá o průběžné a pravidelné vyhodnocování silných a slabých stránek firmy. Důraz se klade na efektivitu činnosti a má za úkol pružně reagovat na aktuální požadavky zákazníka. Prvky jsou velmi flexibilní a je tedy možné je aplikovat v podstatě na jakýkoli model a styl organizace.

Často se říká – není umění věci vyrábět, ale prodat je. Beze zbytku to platí i pro tak specifickou firmu, jakou je policie. Policie má řadu dobrých až řekla bych výborných výsledků,

ale jak často je vidíme prezentované v médiích ? Naopak neúspěch je někdy zveličován a znehodnocuje tak úspěchy. Srovnání výsledků činnosti PČR s kýmkoli jiným je docela obtížné, protože PČR je jedinečnou organizací a proto k jejímu porovnání můžeme použít snad jen srovnání s policií v jiných státech.

2.3 Kritéria

Model EFQM obsahuje 9 kritérií, které se sledují.

Vedení – styl a úspěšnost

Politika a strategie – jde o jednoznačné stanovení poslání organizace

Pracovníci – zaměstnanci policie musí mít možnost se rozvíjet, musí přesně vědět, co mají dělat a být za to spravedlivě ohodnocováni.

Partnerství a zdroje – policie musí spolupracovat s jinými orgány státní moci, samosprávami. V dnešní době se třeba důraz klade na koordinační dohody s obcemi, kdy každé obvodní oddělení musí kontaktovat starostu dané obce a písemně dohodnout oblasti spolupráce místního oddělení PČR a obce na základě jejich individuálních potřeb. Zdroje – efektivní využívání přidělené techniky, hospodárnost.

Procesy – metodika, koordinace, aby jeden nedělal toto a druhý pravý opak, nutná forma zpětné vazby, orientovat se na aktuální stav dané společnosti.

Zákazníci a výsledky – celkové hodnocení organizace z pohledu veřejnosti

Pracovní výsledky – v nichž se odráží motivace a spokojenost zaměstnanců, vnímání veřejností

Společnost a výsledky – dle měřítka vnímání společností – odráží se zpětně v prestiži policie a to se pak odráží ve volbě povolání.

Klíčové výsledky výkonnosti – dosažení stanovených cílů – pokles nehodovosti atd.

Policie ČR je jednou z největších „firem“ v tomto státě. Hospodaří s ročním rozpočtem cca 36 miliard korun. Jednotlivá krajská ředitelství rozdělují finanční zdroje mezi nižší organizační články, dle aktuálnosti potřeb. Čili policie musí garantovat určitý standard v rámci celé republiky a zároveň by měla mít možnost pružně individuálně reagovat na potřeby

daného regionu. A zde vidím trošičku problém. Otázka finančního zabezpečení je i u policie velmi zásadním problémem. Policie není schopna držet krok se zločinem, co se moderního technického vybavení týče. O to víc musí dbát na kvalitu vykonané práce a na spolupráci s ostatními subjekty, které jí v tomto mohou pomoci. V současné době se například policie snaží zmenšit náklady tím, že veškerou svou administrativu digitalizuje. To znamená, že se již netiskne halda papíru, ale vše je v elektronické podobě. Toto ovšem klade velké nároky na dostupnost počítačů pro každého policistu, což zase znamená jednorázovou investici pro nákup počítačů. Řekla bych, začarovaný kruh, ale pro budoucnost určitě krok ku předu.

Zavedení tohoto modelu EFQM do činnosti policie proběhlo v roce 2001 a zveřejněna byla pod názvem Projekt Phare. Součástí tohoto projektu byl třeba projekt P1000, kdy byla jednotně vybavena a upravena každá policejní služebna po celé ČR, obnovení vozového parku, vybavení služeben novým nábytkem atd..

2.4 Community policing

V současné době se důraz klade na zavádění principu Community Policing - stylu policejní práce založené na místní znalosti prostředí a komunikaci s lidmi. Právě intenzivní komunikace a spolupráce s lidmi v místě a se samosprávou, policii pomáhá v plnění jejích úkolů: dává přístup k informacím od místních lidí, umožňuje rozumět lokálním bezpečnostním problémům a razantně zvyšuje míru pomoci, kterou jsou lidé ochotni policii poskytnout. Nejedná se o žádný systém pravidel či nařízení. Je to spíše filozofická koncepce toho, jak by měla vypadat územní provázanost policie a veřejnosti. Podle této filosofie mají mít policisté odpovědnost za jim svěřené teritorium, aby tak mohli být v každodenním kontaktu s jeho obyvateli, komunikovat s nimi a to nejen při potížích, ale i v bezproblémových situacích.

Forma přímé komunikace policisty s lidmi není v současnosti na požadované úrovni. Policie neusiluje o pravidelné získávání zpětné vazby ze strany veřejnosti. Intenzivní komunikace policie s veřejností přináší možnost vysvětlit různé problémy lidem a umožnit jim pochopit širší souvislosti policejní práce, a tím zvýšit důvěryhodnost policejního sboru v jejich očích. Nedocenění jejího významu je jedním z hlavních aspektů, které dnes často

policii způsobují zbytečné problémy ve vztahu k veřejnosti. Vinou uzavřenosti a malé komunikace s veřejností není dostatečně prezentováno např. jak a proč policie jednala v konkrétním případě, nebo jak řeší všeobecně známou kriminalitu (prodej drog na známých místech). To způsobuje, že veřejnost nemá dostatečné povědomí, co vlastně policie, kterou si platí, dělá, protože ta s ní komunikuje pouze výjimečně. Neví přesně, jaké jsou její úkoly, nebo naopak, co úkolem policie není. Jediný obraz, který tak má veřejnost k dispozici, je zkreslený a neúplný obrázek z médií. Další negativní jev spočívá v trendu snahy policisty „zbavit se obtěžujícího oznamovatele“ prostým poukazem na skutečnost, že policie není k vyřízení věci příslušná. To samozřejmě nepřispívá k pozitivnímu utváření vazeb důvěry a spolupráce mezi policií a veřejností. Zde má policie opravdu velké rezervy.

Základním principem, o který se tato koncepce snaží je to, aby policista dobře znal své území, svůj obvod, ve kterém slouží a stejně tak, aby občané znali policistu, který slouží v rámci jejich bydliště. I toto je forma možné prevence proti jakékoli formě korupce. Anonymita totiž toto riziko zvyšuje. Je jednodušší si vzít úplatek někde a od někoho, kde mě vůbec neznají. Pro občany je totiž policista člověk oblečený v uniformě. Community policing se snaží o to, aby policista byl pro občany Pepa Novák, sloužící ve Fryštáku pět let, který dobře ví jak to tu chodí a můžu se na něj kdykoli obrátit. Takový policista Pepa Novák je pak veřejností lépe vnímán a protože svůj rajón dobře zná je pak pro něj jednodušší účinně postupovat při výkonu svého povolání.

Spolupráce mezi policií a místními občany není svou koncepcí ničím novým. Fungovaly tak policejní sbory na našem území odnepaměti. Vzpomeňme na radu Vacátka, jak ten byl známý nejen veřejnosti, ale i podsvětí... Tento trend a model nám ale zhořkl zejména od nástupu fašismu a následně stylem fungování státní bezpečnosti před rokem 1989. Tady se policie začala veřejnosti oddalovat. A nejen, že lidé necítili od policie pomoc, navíc se jí i báli. Tento trend je naštěstí už za námi, ale v mnoha lidech tento obraz fungování policie stále přetrvává. A tak občan sice ví, že policie vyšetřuje a objasňuje trestné činy a přestupky, ale protože neví jak a proč, spokojí se s kusými informacemi z médií, které v něm pak vzbuzují mnohdy oprávněnou nedůvěru. Je potřeba, aby lidé za prací policie viděli konkrétní policisty, řešící konkrétní případy. Je otázkou jak dalece je tento model aplikovatelný do současného života organizovaného zločinu a městských sídlišť, kde mnohdy neznáme ani svého souseda natož svého policistu. To ale nic nemění na tom, že policisté v ulicích jsou nepostradatelným pojítkem mezi občany a policií.

2.4.1 Média

Média jsou, vedle přímé komunikace policisty s lidmi, tím nejdůležitějším komunikačním kanálem, který má veliký vliv na to, jak je policie veřejností vnímána. Ačkoliv si je toho policie v současné době dobře vědoma, neumí s médii efektivně a otevřeně pracovat a využít je pro prezentaci své práce v pozitivním světle. Policii chybí specialisté na komunikaci s veřejností, kteří by se soustředili na vylepšení obrazu policie efektivní komunikací s médii. Policie není představována veřejnosti na základě svých úspěchů, ale ve velké většině jsou rozebírány ve sdělovacích prostředcích pouze neúspěchy policie. O policejních záležitostech často mluví lidé, kteří této práci vůbec nerozumí. Není proto divu, že se tak v médiích prezentují naprosté nesmysly, často se spojují naprosto nesouvisející věci dohromady. Teď je ještě otázkou, zda to v některých případech není záměrem? A právě cílené vytváření negativního obrazu policie v očích veřejnosti médii může vést až k demotivaci policie k otevřenému informování.

2.5 Etický kodex

Policista musí jednat v souladu se zákonem a předpokládá se, že jeho jednání bude i v souladu s mravními principy etického kodexu policisty.²¹ V souladu s mezinárodně platnou Deklarací o policii přijatou rezolucí Rady Evropy č. 690/1979 a Kodexem etiky zaměstnanců ve veřejné správě²² musí policista dbát své pověsti a bezúhonnosti, jeho postavení ve společnosti mu nesmí přinést žádné neoprávněné výhody, musí se zdržet jednání, které zároveň směřuje k jeho majetkovému nebo jinému prospěchu. Výkon profese vyžaduje při řešení rozličných situací vlastní úsudek. A právě zde je policista ovlivněn, chtě nechtě, vlastním vztahem k etickým normám. Nikdo ovšem nezaručí, aby tento vztah byl na požadované úrovni. A právě zejména z tohoto důvodu byl vytvořen etický kodex, který by

---

²¹ R PP 1/2005 Etický kodex Policie ČR. Viz. příloha P IV

²² Usnesení vlády ze dne 21.3.2001 č. 270 Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě. Viz. příloha P III

měl jednoznačně vymezit etická pravidla pro každého policistu. Je samozřejmé, že jednání jednotlivých policistů nebude naprosto totožné, ale v principu bude vycházet ze stejných zásad a bude v souladu se základními etickými pravidly.

Etický kodex policisty byl přijat v roce 2005. Do té doby se činnost policie usměřovala jen z hlediska zákonnosti. Přes všechny zákonné úpravy ovšem vyvstala potřeba stanovit základní principy i v oblasti etiky. Bylo potřeba připomenout a zdůraznit policistům, že při svém často represivním působení musí jejich chování být nejen v souladu se zákonem, ale i v souladu s etickými pravidly. Tímto Policie ČR rozšířila řady povolání, kde se snaží hlavní představitelé o to, aby jejich zaměstnanci vystupovali na veřejnosti vždy čestně a korektně. Sama za sebe říkám, že to byl krok správným směrem a nastavil se tak odrazový můstek pro další projekty zaměřené na docílení toho, že budeme mít kvalitní, morálně stálé a vhodně se chovající policisty. Zpočátku policisté přijetí svého etického kodexu vnímali rozporuplně. V té době jsem připravovala svou bakalářskou práci a při diskuzi s jednotlivými policisty jsem zjistila, že jim nejvíce vadí to, že je jim tento etický kodex v podstatě vnucen, jeho přijetí museli bez výjimky stvrdit svým podpisem, bez možnosti jakékoli zpětné vazby k jeho tvůrcům. Policie se tak vyhnula zbytečné a dlouhosáhlé diskuzi se svými řadovými zaměstnanci. Na druhou stranu musím uvést, že živá a dlouhotrvající diskuze se vedla mezi odborníky, kteří daný etický kodex připravovali.

2.6 Prestiž povolání

Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR provedl v roce 2007 výzkum prestiže jednotlivých povolání.²³ Tento výzkum proběhl v roce 2007 a respondentům byl předložen seznam 26 profesí. Respondenti měli seřadit jednotlivé profese podle toho, jak moc si jich váží. Profese policisty se umístila přesně ve středu vážnosti těchto jednotlivých povolání, tedy na 13. místě.

---

²³ Výzkum prestiže povolání, Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, 2007. Viz. příloha PII

Při volbě svého budoucího povolání každý z nás zvažuje spoustu aspektů. Někoho ovlivňuje výdělek, jiný si práci vybírá podle toho, co ho baví a spousta z nás se ke svému povolání dostala vlastně náhodou. Pravdou je, že všichni o svém povolání máme určité představy. Tyto představy v průběhu let konfrontujeme s praxí a pokud se tato očekávání výrazně liší od skutečnosti ovlivňuje nás to v pracovní činnosti a odráží se to na pracovním výkonu. Profese policisty není v současné době veřejností vnímána jako prestižní zaměstnání. Což se odráží v tom, že se ke službě v policii nehlásí ti nejlepší. Pokud se někdo stal policistou pouze proto, aby nebyl nezaměstnaným a měl jistý zdroj příjmů, jistě se dříve či později dostane do situace, kdy bude muset volit mezi morálním a amorálním, možná i mezi zákonným a nezákonným jednáním a v takovýchto případech bych nedala ruku do ohně za to jak takové rozhodování dopadne.

2.7 Teorie potřeb

Co člověka ovlivňuje při jeho jednání nejvíce? Jeho potřeby. Tato teorie je základním učivem, které se učí v psychologii na všech typech škol a je do jisté míry nezpochybnitelná. Člověk, ať už je to policista nebo učitel, jedná v závislosti na svých aktuálních potřebách. Myslím si, že tento faktor je v souvislosti s výkonem policejní činnosti velmi často opomínán. Na policistu se velmi často hledí jako by se ho toto vůbec netýkalo. Často se na policistu hledí jako na nějakého univerzálního vojáka, který nemá na nějaké lidské potřeby vůbec nárok.

Jednou z pravděpodobně nejpoblárnějších motivačních teorií je teorie vytvořená Maslowem. Maslow vycházel z předpokladu, že lidské potřeby jsou neobyčejně komplexní a jsou uspořádány do určité hierarchie. Jeho teorie motivace se zakládá na předpokladu, že lidské bytosti jsou motivovány řadou základních potřeb, jež jsou jasně definovatelné, jsou společné pro celé lidstvo, nemění se a jsou instinktivní. Tato teorie rozlišuje pět kategorií potřeb:

1. Fyziologické potřeby. Jde o nejsilnější a nejzákladnější potřeby, které nás udržují při životě; zahrnují zejména potravu, příbytek, sex, vzduch, vodu a spánek.
2. Potřeby jistoty (bezpečí). Tyto potřeby se projeví, jakmile dojde k uspokojení základních potřeb. Mezi dominantní potřeby jistoty patří především potřeba rozumného pořádku a stability a potřeba osvobození se od starostí a pocitů nejistoty.

3. Sociální potřeby (původně definovány jako potřeba někam patřit a potřeba lásky). Po naplnění fyziologických potřeb a potřeb jistoty se začínají projevovat potřeby sociální. Lidské bytosti se budou vždy snažit o sblížení s jinými, o zajištění místa ve skupině, a tohoto cíle se budou snažit dosáhnout s velkým nasazením.
4. Potřeby úcty. Rozlišujeme dvě kategorie těchto potřeb. První je sebeúcta, zahrnující takové faktory, jako jsou potřeba nezávislosti, svobody, sebedůvěry a úspěchu. Druhou je respekt ze strany jiných a zahrnuje koncepty uznání, prestiže, přijetí, postavení a reputace.
5. Seberealizace. Když je uspokojena většina potřeb úcty, nastupuje potřeba seberealizace: "čím se člověk může stát, tím se stát musí". Toto je stadium seberealizace, jež je charakterizováno potřebou rozvíjet pocity růstu a zralosti, potřebou vzrůstající kompetence a zvládání různých situací. Motivace se stává zcela vnitřní záležitostí; vnější stimulace není potřebná²⁴

---

²⁴ Text [Citováno dne 14.dubna 2009] Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Maslowova_pyramida

3 KONTROLA POLICIE ČR

Průzkumy veřejného mínění opakovaně dokládají, že velká část české veřejnosti nedůvěřuje policii a nevěří v její schopnost sama se zbavit policistů pachatelů ve vlastních řadách. Dokladem je výzkum provedený agenturou STEM/MARK v roce 2004, kdy pouze 34 % respondentů uvedlo, že dle jejich názoru jsou stížnosti občanů na policisty důsledně prošetřovány. Systém vnitřní i vnější kontroly policie již delší dobu kritizují nevládní organizace, které jej považují za nedostatečně nezávislý. Je přitom třeba si uvědomit, že pachatelé z řad policistů jsou velmi „kvalifikovanými“ pachateli a jejich odhalení je proto velmi obtížné.

Zásadní význam v prevenci selhání policistů hraje nejen kontrola ze strany kontrolních orgánů, ale především, jak vykonávají svou kontrolní činnost vedoucí pracovníci. Jakým způsobem tito vedoucí prosazují vysokou úroveň firemní kultury na svých součástech, jak dbají na dodržování etiky policejní práce. Nadřízený je první, kdo je s výsledkem činnosti policisty obeznámen. Jestliže nadřízený věnuje kontrole svých policistů dostatečnou pozornost, samotnému jsou vlastní etické pravidla a je dostatečnou autoritou svým podřízeným, měl by být schopen odhalit případné nevhodné chování policistů a hned v prvopočátku je řešit.

Prověřování pro podezření z korupce bývá velmi náročné a je nutná naprostá utajenost proto, aby se získaly důkazy důležité pro řádné objasnění věci. Prověřování podnětů o korupci u policie má rozdílnou formu než u prověřování pro podezření korupce u jiných veřejně činných osob. Důvodem je nutnost utajení o tomto prověřování, protože policisté využívají jeden informační systém, tudíž ten, kdo je podezřelý z tohoto nezákonného jednání, nesmí mít k těmto informacím přístup. A nejen on, ale ani jeho spolupracovníci, což bývá velmi náročné. Podněty o podezření z korupce musí být velmi pečlivě prověřeny, protože velmi často se stává, že je to jen forma jakési odplaty ze strany občanů, kterým policie sáhla do jejich soukromí.

3.1 Dělení kontrol

Kontrolní mechanismy můžeme dělit dle několika hledisek. Kontrola může být dle časového plánu předběžná, průběžná a následná. Kontrolu dále můžeme dělit dle postavení kontrolujícího subjektu. A to podle toho, zda tento subjekt stojí v organizačním systému kontrolované organizace či zda mimo něj. Zde potom hovoříme o kontrole vnitřní a vnější.

3.2 Vnitřní kontrola

Vnitřní kontrola policie spočívá v tom, že kontrolující subjekt je rovněž orgánem veřejné správy. V případě vnitřní kontroly Policie ČR dále můžeme rozlišit to, zda kontrolující subjekt je přímo součástí policie ČR nebo stojí mimo ni. V prvním případě se jedná o Odbor vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR a v druhém případě o Inspekci Policie České republiky, dříve známé pod názvem Inspekce Ministerstva vnitra.

3.2.1 Inspekce Policie České republiky

Na základě účinnosti zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky se z Inspekce ministra vnitra stala od 1.1.2009 Inspekce Policie České republiky (IPČR).

Inspekce Policie ČR je začleněna ve struktuře MV ČR, podřízena přímo ministru vnitra a její příslušníci jsou ve služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů stejně tak jako policisté.

V čele inspekce stojí ředitel inspekce, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra. Ředitel je ze své funkce odpovědný ministru vnitra. Obsahem činnosti inspekce je odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník Policie České republiky, odhalovat a zjišťovat pachatele těchto trestných činů, analyzovat trestnou činnost policistů a podílet se na tvorbě a realizaci koncepcí předcházení a zamezování této trestné činnosti. Do zahájení stíhání konkrétního podezřelého šetří tyto trestní případy inspekce sama, poté předává případ k zahájení trestního stíhání proti obviněnému policistovi specializovanému státnímu zástupci, který pak sám vede vyšetřování konkrétního obviněného. Podle jeho pokynu je mu pak inspekce ve vyšetřování nápomocna. Státní zástupce, který má aktivně vést vyšetřování obviněného za pomoci inspekce a dozorovat její práci, má tak značný vliv na kvalitu, rychlost a nezávislost daného trestního řízení.²⁵

---

²⁵Text [Citováno dne 14.dubna 2009] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/inspekce-policie-ceske-republiky-875232.aspx>

Inspekce Policie ČR nešetří pouze došlá trestní oznámení na policisty, ale snaží se vlastní operativně pátrací činností vyhledávat tuto kriminalitu, jde této trestné činnosti naproti.

V roce 2008 pracovníci tehdejší ještě Inspekce ministra vnitra objasnili 344 trestných činů, je zde 35,4% nárůst proti roku 2007, kdy bylo objasněno 254 trestných činů.²⁶

3.2.1.1 Zkouška spolehlivosti

V souladu se snahou zvýšit účinnost vnější kontroly policie návrh zákona svěřuje inspektorům Inspekce Policie ČR oprávnění k provádění zkoušky odolnosti protiprávnímu jednání, a to vůči policistům, inspektorům a zaměstnancům policie a inspekce. Zkouška spolehlivosti spočívá zejména v navození zdání protiprávního jednání, proti jehož pachateli je policista nebo zaměstnanec podle zákona povinen zakročit, anebo jiné situace, kterou je zkoušená osoba povinna řešit. Zkoušku spolehlivosti provádí vůči policistům, inspektorům inspekce a zaměstnancům pouze inspektoři Inspekce Policie ČR. Tato zkouška je zadokumentována obrazovým a zvukovým záznamem. O provedení zkoušky spolehlivosti musí být zkoušená osoba bez zbytečných průtahů prokazatelně informována.²⁷

Tato novinka je velmi kontroverzním nástrojem jak odhalovat nepoctivé policisty. Panuje zde velká obava o to, zda nemůže dojít ke zneužití tohoto nástroje. Dle mého názoru je v pořádku, že tento nástroj kontroly existuje, avšak s jeho využitím by se mělo manipulovat velmi obezřetně a nemělo by se to zvrhnout v to, že po ulicích budou běhat agenti provokatéři a nabízet policistům balíček sušenek. Tento institut je ve světě zcela běžný, u nás se obávám, aby se tento institut nestal nebezpečným nástrojem v rukou nekompetentních osob.

Inspekce Policie ČR řeší především ta jednání příslušníků Policie ČR nebo zaměstnanců Policie ČR, která jsou trestným činem. Kázeňské přestupky vyřizují nadřízení policistů

---

²⁶ Text[Citováno dne 14.dubna 2009] Dostupné z: http://www.katastrofy.com/scripts//index.php?id_nad=15701

²⁷ § 103 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

nebo zaměstnanců Policie ČR - služební funkcionáři s kázeňskou pravomocí, a to i prostřednictvím vlastních kontrolních mechanismů - skupin vnitřní kontroly.

3.2.2 Odbor vnitřní kontroly Policejního prezidia České republiky

Na vnitřní kontrolu se v současné době v policii specializuje Odbor vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR, podřízený policejnímu prezidentovi, dále skupiny vnitřní kontroly krajských ředitelství podléhající krajským ředitelům a kontrolní skupiny vnitřní kontroly na některých útvarech s celostátní působností podléhající jejich ředitelům.

Pokud se občan domnívá, že se setkal s nevhodným jednáním policisty nebo zaměstnance Policie ČR měl by na tuto skutečnost upozornit. Stížnost je možno podat u útvaru policie, proti jehož příslušníkovi nebo zaměstnanci směřuje, kdy za správné vyřízení stížnosti odpovídá ředitel útvaru policie. Pokud stěžovatel má za to, že jeho stížnost nebyla řádně vyřízena, může požádat nadřízený útvar, aby přešetřil způsob vyřízení stížnosti. Stížnost je možno podat písemně i ústně. Při ústním podání sepíše příslušný policista či zaměstnanec Policie ČR nebo MV s občanem záznam, který mu předloží k podpisu. Pokud o to občan požádá, obdrží kopii záznamu.²⁸ Tato stížnost je pak dle zařazení policisty, na kterého stížnost směřuje, postoupena jeho nadřízenému pracovníkovi, popř. přímo předána pracovníkům vnitřní kontroly, kteří jsou povinni veškeré skutečnosti podané ve stížnosti prošetřit. Celý spis i s návrhem na rozhodnutí v celé věci poté předají pracovníku s kázeňskou pravomocí a ten v celé věci rozhodne.

3.3 Vnější kontrola

Vnější kontrola, jako kontrola vykonávaná subjekty stojícími mimo veřejnou správu, je stejně důležitá jako kontrola vnitřní. V rámci vnější kontroly Policie ČR je nejdůležitější soudní kontrola. Tato kontrola je mimo rámec resortu ministerstva vnitra a proto se jí dále nebudu zabývat.

---

²⁸ Text[Citováno dne 14.dubna 2009] Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/odbor-vnitri-kontroly-policejního-prezidia-ceske-republiky.aspx>

3.3.1 Soudní kontrola

Soudní kontrola veřejné správy se aplikuje především v rámci správního soudnictví. Takto pojatá soudní kontrola Policie ČR se uplatňuje zejména ve vztahu ke správním činnostem, rozhodovacího charakteru, jež jsou Policii ČR svěřeny.²⁹

Tab. 1 Přehled případů účelových podání občanů na policisty

Počet případů		Počet osob	PŘEDÁNO	
			SKPV	Správnímu orgánu, OSZ
CELKEM	23	23	20	2

Zdroj: IMV

Jedná se o případy, kdy občan úmyslně podal křivé obvinění na policistu.

---

²⁹ Usnesení Předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

4 TRANSPARENCY INTERNATIONAL

Transparency International Česká republika (TIC) je nevládní, nezisková organizace, která se zabývá mimo jiné zkoumáním korupce a snaží se o omezování výskytu korupce v našem státě. Od roku 2000 se mezi jiným zaměřila také na výzkum míry korupce u Policie ČR.

TIC také navázala spojení s Odborem vzdělávání a správy policejního školství Ministerstva vnitra ČR za účelem zavedení pilotního kurzu integrity a etiky pro učitele středních policejních škol (SPŠ) v ČR.

Dne 25. října 2006 byla usnesením vlády České republiky č. 1199 schválena Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 až 2011. Boj s korupcí je postaven na třech základních pilířích: prevenci, průhlednosti a postihu. Na základě Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 až 2011 byl v srpnu 2007 spuštěn pilotní provoz centrální protikorupční linky 199, v březnu 2008 byl zahájen dlouhodobý provoz. Linka je provozována nevládní neziskovou organizací Transparency International – Česká republika, o. p. s.³⁰

4.1 Protikorupční linka 199

- byla zřízena jako speciální protikorupční telefonní linka v rámci strategie vlády v boji proti korupci. Linka poskytuje právní pomoc občanům, kteří se setkali s individuálním případem korupce na straně představitelů veřejné moci nebo v soukromém sektoru.

Obr. 3 Transparency International Česká republika

Zdroj: Transparency International

---

³⁰ Oficiální text Transparency international [Citováno dne 15.března 2009] Dostupný z:
<http://www.linka199.cz>

Smlouvu o provozování linky 199 uzavřelo Ministerstvo vnitra ČR s organizací Transparency International dne 11. července 2007. Jedná se o bezplatnou a anonymní linku, na kterou mohou občané volat v případech, kdy mají podezření z nezákonného jednání ze strany veřejného činitele.

Slouží jako zdroj analytického materiálu o povaze a rozsahu korupce ve společnosti a jako zdroj informací o fungování protikorupčních nástrojů v praxi.³¹

Informace získané telefonickými rozhovory jsou podrobeny zkoumání, případně jsou od klientů vyžadována doplnění dalších skutkových informací potřebných k analýze a právnímu zkoumání případů. Následně jsou v případech, kdy nebylo klientovi dostatečným způsobem poskytnuto právní poradenství přímo v průběhu telefonického rozhovoru na lince, poskytovány rady, jak situaci, se kterou se na TIC obrátil, řešit nejrůznějšími způsoby.

Během pilotní fáze, tedy v době od 19. září 2007 do února 2008, provozu linky kontaktovalo TIC 727 klientů. Z tohoto počtu si na jednání příslušníků Policie ČR stěžovalo 9,6 procenta volajících.

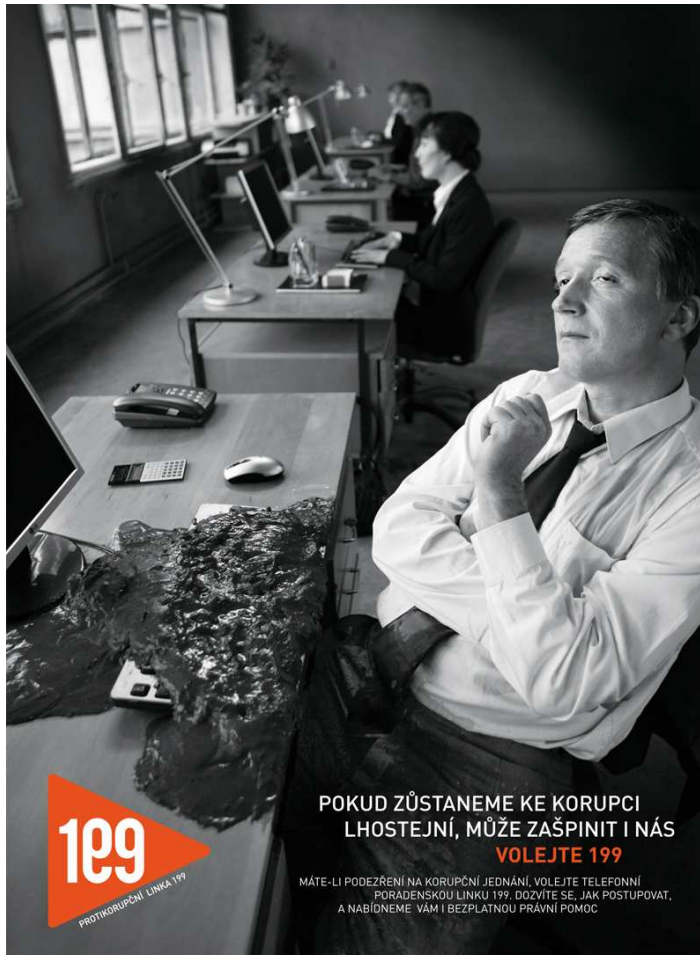
- V 250 případech byl klient odmítnut, nešlo o případ, který nespadá do působnosti linky.
- Ve 138 případech byl klient odmítnut z důvodu nedoplnění podkladů ke svým tvrzením.
- V 97 případech byla volajícímu poskytnuta právní pomoc s odkázáním na orgán veřejné moci, který je příslušný.
- V 17 případech bylo poskytnuto právní poradenství tak, že byl volající odkázán na příslušnou nevládní organizaci, která se problémem zabývá.
- V 92 případech bylo poskytnuto obecné právní poradenství, jak by měl volající dále postupovat.
- Ve 124 případech byl klient vyzván k dodání podkladů a/nebo ke schůzce.

---

³¹ Závěrečná zpráva o provozu protikorupční linky 199 za pilotní období od 19. září 2007 do 29. února 2008 [Citováno dne 15. března 2009] Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-a-legislativa.aspx>

- V 9 případech byl klientem popisovaný případ vyhodnocen tak, že přítomnost korupčního prvku vyvolává nutnost aktivní účasti provozovatele linky.³²

Obr. 4 Inzerát „Linka 199“

Zdroj: mvcr

---

³² Závěrečná zpráva o provozu protikorupční linky 199 za pilotní období od 19. září 2007 do 29. února 2008 [Citováno dne 15. března 2009] Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-a-legislativa.aspx>

5 KORUPCE

Problém, který se nedotýká pouze naší republiky, ale nýbrž celého světa. Korupce vznikla a hojně se šíří možná díky charakteru dnešní společnosti, jejím deformovaným žebříčkem hodnot a zájmů. Bohužel v naší společnosti jsou úplatky - při jednání na úřadech, ve zdravotnictví, při získávání zakázek - hluboko zakořeněný zvyk. Stejně tak jako téma úplatků při jednání s policisty, např. při silničních kontrolách.

Historie korupce v ČR – před rokem 1989 byla korupce zcela běžnou součástí našeho života. Téměř vše bylo nedostupné a pro jeho získání lidé byli ochotni nabídnout téměř vše a téměř komukoli. Tato zkušenost z minulosti se na nás podepsala a dodnes mnozí z nás nejdou k lékaři bez balení dobré kávy, za péči v nemocnici mnozí z nás sestřičkám dávají bonboniéry atd. Tak se tedy dostáváme do rozpolceného pojetí korupce. Většina z nás ji naprosto odmítá, ale určité korupční nabídky jí připadají naprosto malicherné a bezvýznamné.

Kde je tedy ta pomyslná hranice mezi pozorností a úplatkem? Zde musíme brát v potaz motiv takového jednání poskytnutí daru, který není vždy v tom získat neoprávněnou výhodu. Nicméně pokračování v tomto trendu není žádoucí z hlediska nejednoznačného hodnocení ze strany veřejnosti.

Korupce:

- jakékoliv protiprávní jednání veřejného činitele, ze kterého má prospěch
- znakem je jakákoliv neoprávněná výhoda ať pro korupčníka či korumpovatele nebo třetí osobu

Trestnost:

Trestný čin přijímání úplatku může být spáchán třemi formami jednání – přijetím úplatku, přijetím slibu o poskytnutí úplatku a vyžadováním úplatku.

V případě, že si někdo dá slíbit poskytnutí úplatku, jedná se na první pohled pouze o přípravu spáchání trestného činu. Trestní zákoník však takové jednání považuje za samostatný trestný čin a trestá jej stejnou sazbou jako přijetí úplatku.

5.1 Boj s korupcí

Potlačování korupce je úkolem nejen pro českou společnost, ale takřka pro všechny demokratické státy. Jedním z nástrojů boje proti korupci je veřejná výchova k respektování etických hodnot. V každé profesi se najdou jednotlivci, kteří porušují morální a mravní zásady. To platí i pro profesi policisty.

Obr. 5 Stop korupci

Korupci nám pomáhají odhalovat její indikátory:

Mezi základní korupční indikátory patří:

Korupčně neutrální indikátory, které zpravidla souvisí se způsoby jednání a chování.

- nákladný a příjmům neodpovídající způsob života
- náhle se měnící styl života, vychloubání novými známostmi
- vedlejší činnosti s kritickou blízkostí ke služební činnosti
- přijímání pozvánek při realizaci vnějších kontaktů
- získání neobvyklých výhod při nákupu
- nabídky výhodných či bezplatných služeb
- domnělá nepostradatelnost, zřeknutí se volného času, přítomnost ve službě v době nemoci
- náhlá a ničím neobjasnitelná změna názoru

Kromě toho jsou indikátory, které se vyskytují v souvislosti s realizací speciálních policejních úkolů, např.:

- mediální zveřejnění interních policejních záležitostí

- zmizení trestních spisů či jiných částí, které mohou podstatně ovlivnit výsledek řízení
- předčasná vědomost o trestně-procesních opatřeních
- nevysvětlitelné odhalení identity skrytého policejního agenta
- upřednostňování nebo zvýhodňování pachatele
- nápadně blízký soukromý kontakt policisty k pachatelům nebo kriminálnímu prostředí
- pokusy protahovat vyšetřování, atd.³³

---

³³ Prof. JUDr. Protivinský, M., DrSc., Prevence korupce v policii, Kriminalistika, 2000, č.1

PRAKTICKÁ ČÁST

6 PORUŠENÍ ZÁKONA ZE STRANY POLICISTŮ

Trestná činnost, zejména korupční jednání příslušníků Policie České republiky, je velmi závažný a zcela nežádoucí fenomén. Negativně působí na obraz policie jako celku, její autoritu a přístup veřejnosti k ní.

Jedná se bezpochyby o nejzávažnější formu porušení etického kodexu policistou. Zde bez ohledu na okolnosti musí být řešení každého takového nezákonného jednání tvrdě trestáno. Policista, když nastupuje do služebního poměru, si je dobře vědom a je mu nespočetněkrát zdůrazňováno jaké nároky na něho budou kladeny. Je si vědom toho, že společnost od něho bude vyžadovat vysoké morální hodnoty a že nejen v pracovní době, ale i mimo ni, je povinen více než kdo jiný jít ostatním příkladem a dodržovat stanovená společenská pravidla.

Trestná činnost policistů má mnoho forem. Někdy se nechají policisté zlákat vidinou rychlého zbohatnutí, někdy se snaží pomoci lidem a snad nevědomky k tomu zneužívají svého postavení. Ať už je důvod jakýkoli takový policista nemá v řadách policie, co dělat a proto je potřeba provádět důslednou kontrolu, zda k takovému jednání nedochází. Nicméně odmítám „hon na čarodějnice“, kdy se ať už média nebo samotní kontrolní orgány snaží kriminalizovat takřka veškeré, byť jen trochu rozporuplné jednání policistů. Říká se, že jedna negativní událost zhatí dobrou práci policie na několik let dopředu. Nesnažme se tedy kriminalizovat banální události, nad kterými bychom v běžném životě sami mávli rukou, jen za cenu senzace a zviditelnění se.

Obr. Č. 6 Stop korupci

Zdroj: mvcr

7 ROZBOR JEDNOTLIVÝCH PROTIPRÁVNÍCH ČINŮ

Dle zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona se policisté v souvislosti s výkonem svého povolání mohou dopustit těchto trestných činů:

§ 160 - Přijímání úplatku

(1) Kdo v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo zákazem činnosti.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo

b) spáchá-li takový čin jako veřejný činitel.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin jako veřejný činitel v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

§ 161 – Podplácení

(1) Kdo jinému v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek, nebo

b) spáchá-li takový čin vůči veřejnému činiteli.

§ 162 - Nepřímé úplatkářství

(1) Kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, nebo za to, že tak již učinil, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

§ 162a - Společné ustanovení

(1) Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.

(2) Veřejným činitelem podle § 160 až 162 se vedle osoby uvedené v § 89 odst. 9 rozumí též osoba

a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu, orgánu veřejné správy nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,

b) zastávající funkci v mezinárodním soudním orgánu,

c) zastávající funkci, zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejich orgánech a institucích, nebo

d) zastávající funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát, pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.

(3) Za obstarávání věcí obecného zájmu se považuje též zachovávání povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.

§ 163 - Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestnost podplácení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně a vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; to neplatí, byl-li úplatek poskytnut nebo slíben v souvislosti s výkonem pravomoci veřejného činitele uvedeného v § 162a odst. 2 písm. a) až c) nebo písm. d), jde-li o veřejného činitele zastávajícího funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv cizí stát.

§ 158 - Zneužívání pravomoci veřejného činitele

(1) Veřejný činitel, který v úmyslu způsobit jinému škodu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

a) vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu,

b) překročí svou pravomoc, nebo

c) nesplní povinnost vyplývající z jeho pravomoci, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 sobě nebo jinému značný prospěch,

b) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti podniku nebo organizace, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

§ 159 - Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti

(1) Veřejný činitel, který při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 vážnou poruchu v činnosti podniku nebo organizace, nebo
- b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.³⁴

7.1 Kriminalita policistů dle vybraných skutkových podstat

Tab. 2 Kriminalita policistů ČR v období od. 1. 1. 2007 – do 31. 12. 2007 (dle vybraných TSK)

TS K	Název	ČR
		Součet
131	Loupež /§ 234/	1
141	Násilí na veřejných činitelích mimo polic. /§ 153,154/1,155,156/1,2/	1
142	Násilí na veřejných činitelích-na policistech /§ 153,154/1,155,156/1,2/	1
151	Úmyslné ublížení na zdraví /§ 221,222/	11
173	Nebezpečné vyhrožování /§ 197a/	4
181	Vydírání /§ 235/	1
183	Porušování domovní svobody /§ 238/	1
185	Týrání svěřené osoby /§ 215/	2
186	Týrání osoby žijící ve společném obydlí /§ 215a/	4
201	Znásilnění /§ 241/	1
271	Kuplířství /§ 204/	1
431	Krádeže motorových vozidel –dvoustopých /§ 247/	1
451	Krádeže – v bytech /§ 247/	2
490	Krádeže – ostatní /§ 247/	1
511	Podvod /§ 250/	8
521	Zpronevěra /§ 248/	2
611	Výtržnictví /§ 202,202a/	3
631	Ohrožování výchovy mládeže /§ 217/	1
635	Nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek a jedů pro jiného	5

³⁴ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

	/§ 187/	
637	Zneužívání pravomoci veřejného činitele /§ 158/	65
639	Neoprávněné nakládání s osobními údaji /§ 178/	5
640	Maření úkolů veřejného činitele z nedbalosti /§ 159/	10
662	Nedovolené ozbrojování /§ 185/	3
663	Maření výkonu úředního rozhodnutí /§ 171/	1
731	Dopravní nehody silniční z nedbalosti /§ 180,184,201,223,224,201a/	48
771	Ohrožování pod vlivem návykové látky, opilství /§ 201,201a/	9
789	Podpora a propagace hnutí /§ 260, 261, 261a)	1
790	Ostatní trestná činnost (39 ustanovení tr.z.) /§ .../	4
819	Krácení daně /§ 148/	1
820	Zneužívání pravomoci veřejného činitele /§ 158/	4
821	Úplatkářství - přijímání úplatku /§ 160/	12
829	Zpronevěra /§ 248/	4
830	Podvod /§ 250/	7
836	Neoprávněné nakládání s osobními údaji /§ 178/	1
838	Neoprávněné držení platební karty /§ 249b/	1
863	Porušování autorského práva /§ 152/	1
880	Pojistný podvod /§ 250a/	15
881	Úvěrový podvod /§250b/	7
901	Vojenské trestné činy /§ 266-293/	4
	CELKEM	254

Zdroj: OSŘI PP ČR

8 SPECIFIKA KORUPCE U POLICIE ČR

Základní otázkou pro mě je, zda míra případů zneužití pravomoci veřejného činitele za úplatu se pohybuje v rovině náhodných případů nebo zda tato míra již dosahuje úrovně organizovaného zločinu.

Korupční jednání policisty je velmi těžké odhalit, protože policista má v mnoha ohledech možnost sám se rozhodovat o učiněných opatření – výše pokuty atd. Ale především proto, že občan dává mnohdy úplatek sám a dobrovolně.

Proč je policejní činnost náchylná ke korupčnímu jednání?

- nemůžeme univerzálně říct, že policisté jsou zkorumpovaní, můžeme ovšem říci, že jsou zkorumpovatelní, protože zasahují do práv a svobod občanů, rozhodují o sankcích a dalších následcích účastníků všech možných procesů, jejich činnost vytváří základ pro rozhodování v trestním a správním řízení, mají postavení veřejného činitele. Aktuálnost a význam policejních zásahů, oprávnění výkonných policistů zasahovat, rozhodovat a mít přístup k citlivým údajům.

8.1 Typologie

Jsou různé typologie korupce. Jednu vytvořil **Kleinig**:

Korupce úřední moci (authority) – co to znamená? Jsou to malé dárky různé povahy – zadarmo obědy a večeře, cigarety, alkohol, výrazy uznání policisty.

Protislužby: Když policista zmíní určitý podnik, který zná (např. při dopravní nehodě doporučí řidiči, aby zajel do určitého podniku a dostane pak za to od podniku nějaké peníze).

Příležitostné krádeže: Během případu má něco finanční hodnotu a policista to odnese z domu, který byl vyloupen a nechá si to.

Přivírání očí: Bar by už měl mít zavřeno, ale policista přimhouří oči, protože dostává procenta a nevynucuje zavírací hodinu. Anebo jiné podniky pracují v nelegálních zónách.

Ochrana nelegálních aktivit: To je spíše problém organizovaného zločinu. Když policista informuje zločince o možném zatčení, anebo poskytne ochranu gangu, a to vše za určitou částku peněz. Tady jde o nelegální podnikání.

Podvod u dopravního přestupku: Porušení dopravních předpisů, nevypíše pokutové bloky a peníze si ponechá.

Podvod u přečinu: Když se policista zaplete do nějakého druhu porušení zákona, které mu přinese určitý zisk, např. manipulace s důkazy, křivá přísaha. Není to závažný zločin, ale přesto porušení pravomoci.

Podvod u těžkého zločinu: Policista se sám zaplete do skutečného zločinu, protože vzhledem k povaze svého povolání má přístup k informacím. Např. vyloupení banky, protože ví, že tam budou peníze určitý den.

Přímá kriminální činnost: Má spíš povahu trvalého zapletení než jednorázové akce.

Interní „oko za oko, zub za zub“: Nadřízený policisty někoho odmění nikoli na základě zásluh, ale na základě něčeho jiného. Tím, že odmění, povýší, za určitý závazek, se sám zaplétá do zneužití moci.³⁵

8.2 Kasuistika

Dopravní inspektorát

Dva policisté zařazení u dopravního inspektorátu, skupiny dopravních nehod, každý z jiného okresního ředitelství, po dohodě s osobou, tzv. zprostředkovatelem a osobou poškozeného, zpracovávali za finanční odměnu vyplacenou tzv. zprostředkovatelem fingované dopravní nehody. Od února 2008 do dubna 2008 stačili zpracovat, zadokumentovat a příslušné pojišťovně odeslat k plnění minimálně 5 fingovaných dopravních nehod. Ve vět-

---

³⁵ Text [Citováno dne 25.března 2009] Dostupné z: <http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=404>

šině případů byly fingované dopravní nehody zpracovávány jako střet se zvířetem nebo vytlačení jiným neznámým vozidlem, i když skutečná poškození osobních motorových vozidel neodpovídala ději popsanému, zadokumentovanému a doloženému ve spisovém materiálu postoupenému k plnění ve prospěch poškozeného příslušnou pojišťovnou.

Pojišťovna pojala podezření ve věci zpracovaných dopravních nehod, a to jednak proto, že 1. skutkový děj zpracované dopravní nehody neodpovídal poškození osobních motorových vozidel při provádění vlastní dokumentace k odškodnění, a jednak proto, že

2. spisový materiál předkládaný Policií České republiky byl podepisován opakujícími se jmény a svědkové dopravních nehod byli ve všech případech stejní.

Vzhledem k uvedenému bylo ve věci provedeno pojišťovnou šetření, následně byly zjištěné skutečnosti postoupeny Inspekci MV a veškerý spisový materiál postoupen příslušnému okresnímu státnímu zastupitelství.

Jelikož bylo podezření, že jeden z policistů bude ovlivňovat osoby, které byly jeho jednáním dotčeny, byl tento policista vzat do vazby, ve které strávil pět měsíců.

Příslušné okresní státní zastupitelství po spolupráci s policejním orgánem oběma policistům doručilo „Usnesení“ o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. řádu, ve kterém jim bylo sděleno podezření ze spáchání jednání, které má znaky trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a) tr. zákona, přijímání úplatku podle § 160 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákona, pojistného podvodu podle § 250a odst. 1 a 3 tr. zákona spáchaného ve formě organizátorství podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. zákona a pojistného podvodu podle § 250a odst. 1 a 3 tr. zákona spáchaného ve formě pomoci.

Ustanovení § 158 odst. 1 písm. a) tr. zákona ve skutkové podstatě vymezuje trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele takto:

§ 158

Zneužívání pravomoci veřejného činitele

(1) Veřejný činitel, který v úmyslu způsobit jinému škodu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

a) vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu,

Zájem chráněný zákonem je, aby veřejný činitel nevykonával svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu.

Jedině veřejný činitel, který svou pravomoc vykonává v rozporu se zákonem a s citovanou skutkovou podstatou, se dopustí trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele.

Trestný čin lze spáchat pouze úmyslným jednáním, a to způsobem taxativně uvedeným v citovaném ustanovení.

Ustanovení § 160 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákona ve skutkové podstatě vymezuje trestný čin přijímání úplatku takto:

§ 160

Přijímání úplatku

(1) Kdo v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

b) spáchá-li takový čin jako veřejný činitel.

Zájem chráněný zákonem je, aby v souvislosti s obstaráním věci obecného zájmu nebyly přijímány úplatky, ani úplatky slibovány.

Podle odstavce 1. se trestného činu může dopustit kdokoliv.

Podle odstavce 3. písm. b) se trestného činu přijímání úplatku může dopustit pouze veřejný činitel.

I tento trestný čin lze spáchat úmyslným jednáním.

Ustanovení § 250a odst. 1 a odst. 3 tr. zákona ve skutkové podstatě vymezuje trestný čin pojistného podvodu takto:

§ 250a

Pojistný podvod

(1) Kdo při sjednávání pojistné smlouvy nebo při uplatnění nároku na plnění z takové smlouvy uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 na cizím majetku škodu nikoliv malou.

Zájem chráněný zákonem je, aby při uplatnění nároku na plnění z pojistné smlouvy nebyly uváděné nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, kterým jistě zpracování podkladů tzv. fingované dopravní nehody jistě je.

Trestného činu se může dopustit kdokoliv, zde není skutková podstata postavena na osobě se speciálním povoláním.

Trestný čin lze spáchat pouze úmyslným jednáním.

Policisté byli propuštěni ze služebního poměru podle § 42 odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů bez nároku na výhody spojené s ukončením služebního poměru (odchodné a příspěvek za službu).

8.3 Vývoj trestné činnosti policistů

Tab. 3 Vývoj trestné činnosti policistů Policie ČR v letech 2003 až 2007

	2003	2004	2005	2006	2007
Počet objasněných trestných činů	599	325	284	228	254
Meziroční změna v %	32,2	-45,7	-12,6	-19,7	11,4
Počet pachatelů – policistů objasněných trestných činů	427	327	262	204	238
Meziroční změna v %	-3,8	-23,4	-19,9	-22,1	16,6
Počet objasněných trestných činů připadajících na 1000 policistů	12,6	6,8	6,2	4,9	5,6

Zdroj: MV odbor personální

8.4 Pozornost nebo úplatek

V souvislosti s tématem korupce je nutné věnovat se i tomu, co je v české společnosti vnímáno jako úplatek a co ještě jako jenom milá pozornost. Jsou zde rozdílné pohledy nejen na to, co je pozornost a co už úplatek, ale také, a to je velmi zajímavé, je zde rozdílný pohled v souvislosti s jakým povoláním se tyto pojmy vyskytují. Například dát panu doktorovi, který nás operoval lahvinku něčeho dobrého nebo balíček dobré kávy je v naší společnosti takřka naprosto normální a běžná věc. Stejná věc daná policistovi za to, že rychle a bez zbytečných průtahů vyřešil třeba naši dopravní nehodu je považováno za úplatek a policista si tak koleduje o pěkný malér.

V nedávné době policisté dostali zajímavou literaturu. Jedná se o tři na sebe navazující brožury tzv. gamebooky „Korupce v příbězích 1-3“, jež mají odtabuizovat přítomnost korupčního prostředí. V těchto brožurách jsou policistovi nabízeny mnohé varianty řešení hypotetických situací, se kterými se může během výkonu své profese setkat. V jednotlivých kapitolách jsou popsány konkrétní situace, vůči nimž musí policista zaujmout jednoznačný postoj. Na podkladě toho zda policista učiněnou nabídku považuje za korupční či jen za

pouhou pozornost. Takto je brožura rozčleněna do kapitol podle míry nabídnuté pozornosti. Tyto úrovně začínají nabídnutím bábovky starou babičkou, které jsme pomohli a končí až nabídnutím vysoké finanční částky. Forma jakou jsou tyto brožury napsány je velmi zajímavá. Čtenář – policista je tak vtažen do děje brožur nejen jako pasivní čtenář, ale především jako aktivní hráč. Tyto brožury vznikly v rámci programu MV v oblasti prevence kriminality 2008.

9 POLICEJNÍ INTEGRITA V ZAHRANIČÍ

9.1 Policie Severního Irsku

Police/Policejní služba Severního Irsku vznikla v listopadu 2001 na základě doporučení Nezávislé komise pro policejní práci, známých jako „Pattenova zpráva“.

Ve zprávě je jasně deklarováno, že lidská práva a community policing musí podtrhovat veškerou práci Policie Severního Irsku. Dále je ve zprávě obsaženo několik hlavních bodů:

- Důvěra veřejnosti v policii je úzce spjata s postoji a chováním příslušníků policie k veřejnosti, a to zvláště ve věcech lidské důstojnosti, lidských práv a osobní svobody.
- Policie potřebuje stanovit pravidla pro: odpovědnost, výkon, souhrnné cíle, zabezpečení práv jednotlivců, etiku policejní práce.

Nový etický kodex byl u Police Service of Northern Ireland zaveden v únoru 2001 a je nedílnou součástí veškeré policejní služby.

Zajímavé je, že etický kodex je rovněž **kárným řádem - policisté, kteří nesplní normy stanovené etickým kodexem, mohou čelit kárnému řízení a propuštění ze služby**. Má se za to, že je to ve světě unikátní a první případ.

V severním Irsku se užívají tyto způsoby kontroly policejní práce:

Komisař pro dohled - oversight Commissioner

Oddělení vnitřního vyšetřování

Policejní ombudsman

Ombudsman pro rovnost

Testování integrity

Výbor pro policejní práci - Policing Board

Královský policejní inspektor - Her Majesty's Inspector of Constabulary

Monitorovací skupina pro Etický kodex

Veřejné průzkumy

Systém trestního soudnictví - Criminal Justice System

Každý policista Severního Irsku musí projít „*kurzem pro každého*“, který je uveďte do tematiky lidských práv a etického kodexu. Školení je trvalé a průběžné po celou dobu trvání služebního poměru.³⁶

---

³⁶ Text [Citováno dne 20.března 2009] Dostupné z: <http://www.blisty.cz>

10 LEGISLATIVA VZTAHUJÍCÍ SE KE KORUPCI V RÁMCI POLICIE ČR

Stručný seznam dostupných zákonů a předpisů, které se vztahují k tématu korupce u Policie ČR.

10.1 Mezinárodní

- ❖ 25/2000 Sb. Úmluva OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích
- ❖ 70/2002 Sb. Trestněprávní úmluva o korupci
- ❖ 3/2004 Sb. Občanskoprávní úmluva o korupci
- ❖ Úmluva OSN proti korupci

10.2 Národní

- ❖ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- ❖ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
- ❖ Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů
- ❖ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
- ❖ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- ❖ Usnesení vlády č. 1199 ze dne 25. října 2006: o Strategii vlády v boji proti korupci

10.3 Interní akty řízení

- ❖ N MV 10/2002 o přijímání darů
- ❖ ZP PP 96/2003 postup přijímání darů pro útvary PČR
- ❖ R PP 1/2005 Etický kodex Policie ČR
- ❖ ZP PP 181/2006 základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii ČR
- ❖ R PP 32/2008 stálá protikorupční komise Policie ČR

11 PROTIKORUPČNÍ OPATŘENÍ UČINĚNÁ V PRAXI

Policejní prezident stanovil v souvislosti s implementací etiky do práce policie opatření a úkoly v oblasti personální, vzdělávání a soutěží. Policejní prezident je garantem implementace etiky v rámci činnosti Policie ČR. Gestory za jednotlivé oblasti jsou služební funkcionáři s personální pravomocí, personální pracoviště, skupina vzdělávání a služební přípravy a etická komise. Jejich úkoly spočívají v přihlídnutí k hodnocení etického chování při provádění služebních hodnocení policistů. Od 1.7.2007 zabezpečit seznámení a podepsání Etického kodexu Policie ČR všemi policisty, zakomponovat etiku do standardů v systému vzdělávacích programů realizovaných v rezortních vzdělávacích zařízeních. Zpracovat zásady a podmínky monitoringu oblasti policejní etiky.

Provedená protikorupční opatření jsou charakteristická pro každé oddělení Policie ČR s ohledem na druh jejich činnosti. Pro příklad uvedu provedená preventivní opatření učiněná v rámci služby dopravní policie:

- důsledná kontrola a evidence pokutových bloků (evidence se vede v elektronické podobě a jako administrátor, který je oprávněn jakkoli do tohoto systému zasahovat, je jen pár určených pracovníků)

Manipulaci s bloky k ukládání blokových pokut a manipulaci s peněžními prostředky upravuje ZP PP 45/2009. Postup policistů při vybírání peněžních kaucí a při manipulaci se stvrzenkami na kauce upravuje ZP PP 85/2006.

- zápis hlídkových listů (v průběhu služby, zde policisté duplicitně zapisují projednané přestupky) a následně se porovnávají s knihou evidence práce.

- porovnávání záznamů a výsledků při používání přístrojů na měření alkoholu v dechu řidiče s následnou realizací zjištěných a zadokumentovaných přestupků. Přístroje používané Policií ČR jsou vybaveny paměťovým systémem, ve kterém se uchovávají všechny pozitivní dechové zkoušky, které se následně kontrolují a archivují.

- porovnávání záznamů a výsledků měření rychlosti jízdy s následnou realizací zjištěných a zadokumentovaných přestupků.

- opatření k využívání asistenčních a odtahových služeb na místě dopravní nehody nebo v případě neodstranitelné poruchy vozidla na silnici. Zprostředkování těchto služeb nebudou v žádném případě provádět přímo členové hlídky Policie ČR, ale vždy o tyto služby policisté požádají cestou příslušného integrovaného operačního střediska Policie ČR
- obměna ve složení členů hlídky, kdy do stejné hlídky nemají být zařazováni stále titíž policisté
- vybavení služebních motorových vozidel záznamovou technikou tak, aby byla vyloučena možnost korupčního jednání ze strany policistů projednávajících přestupek a současně byl policista chráněn před neoprávněným nařčením z korupčního jednání. Toto se plní průběžně, protože se zde naráží na problém financí, celá záznamová souprava, obsahující kamery, bezdrátový mikrofon, zabezpečené datové úložné zařízení, modul pro propojení se systémem MATRA je v hodnotě cca 50000 Kč. Pouze diktafon je pro potřeby důkazní síly nedostačující. Jednorázové vybavení všech SDP používaných pro služební úkoly policie by znamenala náklad cca 150 mil. Kč.

12 VÝZKUM

Ve svém výzkumu se zaměřím na nejzákladnější otázky, jež se dotýkají jak práce Policie ČR a to ze strany vnímání samotných policistů tak i na názor veřejnosti.³⁷

12.1 Projekt výzkumu:

12.1.1 Typ výzkumu

Jedná se o kvantitativní výzkum provedený za pomoci dotazníkového šetření.

12.1.2 Cíle výzkumu

Etický kodex policisty byl do praxe uveden v roce 2005, uplynula již nějaká doba a já se pokusím zjistit, jak se za tuto dobu policisté s tímto dokumentem seznámili a hlavně jak se s ním ztotožnili. Dalším cílem by mělo být poodhalit vztah policistů ke korupci. Jak vnímají její projevy a jak celkově vnímají svou profesi z hlediska prestižnosti. Druhým hlavním cílem bude odhalit vztah veřejnosti jak k Policii ČR a jejich názory i zkušenosti s korupcí právě ve vztahu k Policii ČR.

12.1.3 Etika výzkumu

Při provádění výzkumu byla dodržována etická pravidla nutná při provádění takového výzkumného šetření. Účastníci výzkumu byli seznámeni s povahou a důsledky výzkumného šetření. Účast na výzkumu byla přísně dobrovolná. Aby byl výzkum proveden v souladu s podmínkami ochrany osobních údajů, nebyly dotazníkem zjišťovány žádné osobní údaje, které by mohly vést k identifikaci účastníků. Účastníci výzkumu nebyli nijak odměňováni za účast na něm.

12.1.4 Metodika

Výzkumné metody

---

³⁷ Výzkum prestiže povolání. Viz. příloha P I

Pro účely výzkumu byl vytvořen dotazník anketního typu (viz příloha 1). Je uveden dopisem pro respondenty s vysvětlením účelu a cíle výzkumu, následuje prostor pro diskrétní získání orientačních osobních údajů. Dotazník je rozčleněn do 2 částí. První část je zaměřena svými otázkami na policisty. Druhá část se naopak obrací na občany a zkoumá jejich vztah k Policii ČR.

Uvedené skutečnosti vedly k výzkumnému záměru, jehož cíle jsme stanovili následovně:

Policisté -

1. Určit vztah policistů ke svému povolání z hlediska prestiže.
2. Znalost etického kodexu.
3. Setkání s korupční nabídkou..
4. Rozdíl mezi úplatkem a pozorností.

Civilisté –

1. Informovanost o práci Policie ČR.
2. Prestiž práce u Policie ČR.
3. Setkání s korupční situací.

12.1.5 Základní výzkumné otázky

Jak policisté vnímají svoje společenské postavení? Jaký je vztah policistů ke korupci.

Vztah veřejnosti k práci Policie ČR.

12.1.6 Realizace výzkumu

Z několika možných variant bylo přistoupeno k realizaci výzkumu na všech pracovištích s policisty ve služebním poměru na Územním odboru Krajského ředitelství Jihomoravského kraje Policie ČR ve Zlíně. S předpokladem, že získaná zjištění budou komplexně charakterizovat dané oblasti. Distribuce dotazníku byla realizována na přelomu roku 2008 a 2009. Respondenti byli požádáni o vyplnění dotazníku, jeho vložení do přiložené obálky a zaslání (interní poštou) na mé pracoviště. Civilisté byli vybráni jak z řad „klientů“ Policie ČR, tak i z okolí mých přátel a známých.

Dotazníkové šetření probíhalo od listopadu 2008, kdy byl dotazník distribuován mezi respondenty. Návratnost byla 100% a všechny dotazníky se vrátily do konce února 2009. Od března 2009 probíhalo vyhodnocení a zpracování následujících tabulek a grafů.

12.1.7 Časový horizont

Výzkum byl prováděn v době od listopadu 2008 do konce března 2009. Vyhodnocování probíhalo od dubna do května 2009.

12.2 Hlavní zjištění výzkumu

12.2.1 Základní výzkumné otázky

Jak policisté vnímají svoje společenské postavení? Jaký je vztah policistů ke korupci.

Policisté z výzkumného vzorku v převážné většině preferují etické chování, neberou své povolání jako prestižní, polovina zná etický kodex, většina považuje korupční chování za výjimečné.

Vztah veřejnosti k práci Policie ČR.

Veřejnost je o práci Policie ČR málo informována, přesto ji vnímá velmi zajímavou, ale zároveň i nebezpečnou. A naprostá většina dotázaných je přesvědčena o zkorumpovanosti celé současné společnosti.

12.2.2 Policisté

Výzkum proběhl mezi příslušníky Policie ČR pracující v současné době na Územním odboru krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje ve Zlíně. Je zde zastoupen vzorek všech složek policie, tzn. od policistů dopravní policie až po pracovníky SKPV. Tito respondenti byli vybráni zcela náhodně. Z jejich odpovědí vyplynuly tyto skutečnosti:

Pouhých 18% dotázaných policistů považuje své povolání za prestižní. Zbytek, tedy téměř 72% dotázaných policistů svou profesi bere jako zcela běžné povolání a nepociťuje z výkonu své funkce žádnou prestiž či vyšší společenské postavení. Třičtvrtiny policistů by nechtěly, aby jejich dítě pracovalo u Policie ČR. Což je celkem zajímavé, protože dle osobní znalosti vím, že u policie pracuje mnoho rodinných příslušníků.

Na otázku, zda má etika a morálka místo v dnešní „moderním“ světě téměř 82% odpovědí znělo, že ano. Celých 90% dotázaných se vyjádřilo, že v chování a jednání policistů se dostatečně realizují současnou společností uznávané etické a morální principy.

Pouhá polovina dotázaných policistů si dokázala přesně vybavit Etický kodex policisty a polovina si myslí, že Etický kodex policisty je pouze jeden z mnoha dalších závazných předpisů a jeho významu nepřikládají nijakou značnou důležitost.

Na otázku, zda se během výkonu své služby setkali s korupcí a to v jakékoli formě zhruba polovina odpověděla, že ano. 76% policistů nepovažuje drobné předměty jako např. nabídnutí kávy za úplatek. Na otázku jak by sami policisté potrestali kolegu, který by přijal úplatek většina odpověděla, že by záleželo na situaci a zejména na jeho výši. A téměř 82% považuje korupci u Policie ČR spíše za výjimku potvrzující pravidlo. O tom, který útvar policie je ke korupci nejnáchylnější se většina z policistů nechtěla vyjadřovat. Nejvíce procent ovšem získal vrcholný management Policie ČR. Když se rozebírali jednotlivé případy korupčních nabídek. Za nejvíce škodlivé policisté sami označili přijetí úplatku v rámci řešení dopravního přestupku

12.2.3 Civilisté

Abych dosáhla jisté míry objektivitu provedla jsem obdobný výzkum i mezi občany, jež nepracují u Policie ČR. Jednalo se buď o občany, kteří nějakým způsobem byli „klienty“ a přišli na policii něco vyřizovat. Dále jsem se pak obrátila na osoby pracující v různých oborech, ale nějakým způsobem spolupracující s Policií ČR (z důvodu dostupnosti a ochoty spolupracovat na daném dotazníku). Jednalo se např. o pracovníky Rychlé záchranné služby Zlín.

Na otázku, zda se občané cíleně zajímají o práci policie 40% odpovědělo, že spíše ne. Byla zde tenká hranice mezi odpověďmi spíše ne a spíše ano. Tomu také odpovídá to, že si celých 45% respondentů myslí, že o práci Policie ČR není dostatečně informováno. Informace o činnosti policie získávají nejčastěji z televize a internetu, což odpovídá dnešnímu stylu života. Za nepříliš objektivní získané informace považuje téměř polovina dotázaných.

Občané se nejčastěji setkávají s policisty při dopravních kontrolách. O rovnosti přístupu příslušníků Policie ČR je přesvědčeno 45% dotázaných. Právě 55% procent si myslí opak, tedy že policisté nepřistupují ke všem občanům stejně.

V oblasti zaměření policejní činnosti by si celých 75% občanů přála, aby činnost byla zaměřena spíše na prevenci než na represí. O současném stavu si 75% občanů myslí, že je právě naopak zaměřen více na represí než na prevenci.

Celých 60% občanů považuje práci u policie za prestižní povolání. Ovšem na otázku, zda by chtěli aby jejich dítě pracovalo u Policie ČR nadpoloviční většina odpověděla, že by si to nepřáli. Přestože ji považují za zajímavou současně ji označují za nebezpečnou.

V případě ohrožení by 65% občanů volala linku 158. Linku 112, která je v současnosti hojně medializovaná by vytočilo jen 10% občanů, jež by se ocitli v ohrožení.

Celých 50% občanů nikdy neslyšelo o existenci žádného etického kodexu.

Pod pojmem korupce u policie se 50% občanů vybaví neoprávněné vybírání pokut při silničních kontrolách příslušníky PČR tzv. „bez bločku“. 75% občanů nepovažuje nabídnutí kávy za projev korupčního jednání. Policistu, který přijal jakoukoli formu úplatku by 45% dotázaných okamžitě propustilo. Zajímavé je, že 35% dotázaných si myslí, že v dnešní době jsou zkorumpovaní téměř všichni. 25% přiznalo, že se díky úplatku vyhnulo problémům s policií. A 90% dotázaných je přesvědčeno, že korupce je problémem celé dnešní společnosti, nejen policie.

13 NÁVRHY ŘEŠENÍ

13.1 Navrhovaná antikorupční opatření v policii

- Zpřísnění a důsledné dodržování splnění požadavků na zájemce o práci u policie
- Pravidelné školení policistů v oblasti právního vědomí
- Zavedení bezhotovostního styku s přestupci
- Jednoznačný sazebník blokových pokut
- Používání diktafonů, videokamer, digitálních fotoaparátů, GPS apod. při výkonu služby
- Odbřemenění policie od nepolicejních činností (zúžení prostoru pro klientelismus a korupci).
- Jednotný styl řízení u Policie ČR, ve kterém budou dominovat kvalitativní ukazatele nad těmi kvantitativními
- V systému vzdělávání bude etika a antikorupční semináře součástí komplexní profesní přípravy a to po celou dobu aktivní služby
- Zpřísnění trestů za trestnou činnost policisty a prezentace těchto případů v rámci policie
- Otevřenost a zpětná vazba - Policie získává díky své otevřenosti poznatky o problémech, které je třeba řešit, a je schopna na ně potom pružně reagovat.
- Transparentní práce se stížnostmi a podáními občanů

Policista, který prokáže odolnost vůči korupci zaslouží naší pozornost a ocenění - hmotné i nehmotné. Všichni ostatní musí v takovém jednání vidět příklad, nikoliv zbabělost. Bylo by vhodné takové jednání mediálně prezentovat. Aby veřejnost nebyla informována jen o případech prokorupčního jednání, ale i toho antikorupčního. Což povede jednak k motivaci pro ostatní příslušníky Policie ČR odolávat korupčním nabídkám, ale také to bude mít odstrašující účinky pro budoucí potenciální korumpovatele.

ZÁVĚR

Ať už se na práci Policie ČR díváte jakkoli jedno je jisté, policie tu je, byla a bezpochyby v budoucnu i bude. Jen její úloha se mění s vývojem společnosti. Bez ohledu na dobu je však potřeba mít na paměti, že policie tu je pro to, aby chránila zákon. Zákon někdy diskutabilní, nicméně závazný. Pokud se pak tito ochránci zákona sami dopustí protiprávního jednání není divu, že takové jejich jednání společnost odsoudí a ztratí v ně důvěru. Co je ovšem nejhorší neztratí důvěru jen v daného jedince, ale v celou organizaci. To se potom projevuje v nedůvěřivosti a následně malé podpoře ze strany veřejnosti k policii. A bez důvěry a podpory společnosti prostě policie v demokratickém státě nemůže dobře fungovat.

Policistům jsou dána do rukou značná oprávnění. Na podkladě získaných informací jsem došla k závěru, že v mnoha případech policisté nejsou na svou roli vůbec připraveni, což je ale především chyba systému, ne daného jedince. A zde vidím největší problém. Malá připravenost společně s nízkou podporou veřejnosti dělá z již velmi náročného povolání ještě těžší.

Práce policie byla a bude vždy velmi diskutovaným tématem. Nikdo z nás nemá rád, když mu někdo zasahuje do jeho práv. V dnešní společnosti, globální společnosti, jsou ovšem takovéto zásahy někdy nezbytně nutné. Říká se, že svoboda jednoho začíná a končí u svobody druhého. Co když se, ale tyto naše svobody jednoho dne vzájemně naruší. Musí tu být někdo, kdo rozhodne bude to tak a tak, protože tak to ukládá zákon, bez ohledu na sympatie k té či druhé straně. A z zde může vzniknout největší problém, to, že policista je jenom člověk. Ačkoli veřejnost od policisty očekává, že bude naprosto odolný veškerým tlakům, citům a potřebám, je na omylu. Musíme ovšem deklarovat, že uspokojení těchto potřeb nepřeroste ve zneužití postavení veřejného činitele .

Je zde několik paradoxů. Policista, od kterého dostanete pokutu za rychlou jízdu, je pro vás špatný policista. Připusťme si, že právě tímto dělá silnice bezpečnějšími a přitom sama veřejnost dala policistům mandát, aby bezpečnost zajišťovali.

Dnešní svět je velmi komplikovaný, stejně tak je komplikovaná i profese policisty. Policista se stýká se všemi vrstvami společnosti. S bohatými i chudými, s příznivci i odpůrci, s mladými i starými. Sami nejspíš dobře víte, jakožto pedagogové, že snad nejtěžší práce, je práce s lidmi. Deklarovat integritu u každého policisty zvlášť nelze. Můžeme ovšem deklarovat to, že policistům zajistíme vhodné podmínky pro výkon jejich profese. A záro-

veň budeme nekompromisně trestat ty, kteří zneužívají svého postavení. Přestože máme kontrolní mechanismy, protikorupční opatření a já nevím, co všechno, vždy záleží jen na morálním přesvědčení daného policisty. Kdo bude chtít vzít úplatek, tak ho vezme. Nenamlouvejme si opak. Proto je dle mého názoru nejdůležitější přesvědčit všechny, že morálka a etika jsou základními hodnotami, kterými se musí řídit. A to neplatí jenom u policie.

Jak jsem uvedla již v úvodu, každý policista je tak trochu i sociálním pedagogem. Akorát musí ještě umět trestat, stejně tak jako pomáhat. Policista bude vždy na misce vah dobra pro jednoho a zla pro druhého. Nikdy ovšem nesmí sklouznout k tomu, aby se tytoisky vah nakláněli na stranu dle toho, kdo nabídne víc...

Když se policii alespoň částečně podaří splnit úkol, který si sama dala a to, že každý bude znát svého policistu. Myslím tím, že když si pod pojmem činnost policisty budeme schopni představit konkrétního policistu a konkrétní oddělení policie, které budeme znát z místa našeho bydliště, změní se negativní vnímání policie veřejností. Napomůže to nejen vztahu policie versus veřejnost, ale zejména to pomůže bojovat se zločinem, který ať chceme nebo nechceme se děje dnes a každodenně.

Změnil se Váš vztah k Policii ČR po přečtení této práce? Pokud ano, pokud uvěříte tomu, že se policie snaží o implementaci etiky do svojí práce, tak tato práce částečně splnila svůj úkol. A to ať už dopadne u obhajoby jakkoli....

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace:

- [1] HERZOGOVÁ, Z. *Policejní etika*. 1. vyd. Praha: Vl. n., 2003. 327 s. ISBN 80-238-9984-8.
- [2] HLADÍK, J. *Společenské vědy v kostce*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: FRAGMENT, 1996. 108 s. ISBN 80-7200-044-6.
- [3] ŠVEC, V. *Pozvání do metodologie pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2006. 90 s. ISBN 80-73158-121-9.
- [4] ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2000. 256 s. ISBN 80-7178-475-3.
- [5] MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1.vyd. Praha: Grada, 2006. 332 s.. ISBN: 80-247-1362-4.
- [6] CHMELÍK, J. a kol. *Pozornost, úplatek a korupce*. 1. vyd. Praha: Linde, 2003. 223s. ISBN: 80-7201-434-X.
- [7] FRIČ, P., a kol. *Korupce na český způsob*. 1. vyd. Praha: G Plus G ,1999. str. 115 s. ISBN 80-86103-26-9.
- [8] JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 25 s. ISBN: 80-7178-535-0

Právní předpisy:

- [9] Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů
- [10] Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- [11] Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- [12] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [13] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- [14] R PP 1/2005 Etický kodex Policie ČR

- [15] Usnesení vlády č. 394 ze dne 28. dubna 2004: Národní strategie bezpečnosti silničního provozu
- [16] Usnesení vlády ze dne 25. října 2006 č. 1199 o Strategii vlády v boji proti korupci
- [17] Usnesení Předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [18] Usnesení vlády ze dne 21.3.2001 č. 270 Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě

Články:

- [19] Prof. JUDr. Protivinský, M., DrSc., Prevence korupce v policii, *Kriminalistika*, 2000, č.1, str. 13
- [20] PhDr. Herzogová, Z., CSc. Policejní etika a její místo v systému profesních etik, *Kriminalistika*, 1999, č. 3

Brožury:

- [21] SůVA, J. *Korupce v příbězích 1. Šedá zóna „drobností“*. 1. vyd. Praha: VI. n. 2008.
- [22] SůVA, J. *Korupce v příbězích 2. Korupce*. 1. vyd. Praha: VI. n. 2008.
- [23] SůVA, J. *Korupce v příbězích 3. Stalo se*. 1. vyd. Praha: VI. n. 2008.

Ostatní zdroje:

- [24] www.transparency.cz
- [25] www.mvcr.cz
- [26] <http://cs.wikipedia.org>
- [27] www.policie.cz
- [28] www.katastrofy.com
- [29] www.linka199.cz
- [30] <http://jeronymklimes.webpark.cz>
- [31] www.langer.cz
- [32] www.demonstrace-policistu.estranky.cz

[33] www.blisty.cz

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Atd.	A tak dále.
AV ČR	Akademie věd České republiky.
Č.	Číslo.
EFQM	European Foundation for Quality Management.
FBI	Federal Bureau of Investigation. (Federální úřad pro vyšetřování)
GPS	Goddam Piece of Shit. (navigace tras)
IP ČR	Inspekce Policie České republiky.
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky.
Např.	Například.
N MV	Nařízení ministra vnitra
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development. (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OSN	Organizace spojených národů.
OSŘI	Odbor strategického řízení a informatiky.
OSZ	Okresní státní zastupitelství.
PČR	Policie České republiky.
PP ČR	Policejní prezidium České republiky.
RAP	Rezortní akční plán.
R PP	Rozkaz policejního prezidenta
Sb.	Sbírka.
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování.
SPŠ	Střední policejní škola.
STEM/MARK	Středisko empirických výzkumů.
TIC	Transparency International.

TSK	Trestní skutková podstata.
Tzn.	To znamená.
USA	United states of America. (Spojené státy americké)
ZOP	Základní odborná příprava.
ZP PP	Závazný pokyn policejního prezidenta.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Znak Policie ČR.....	15
Obr. 2. Vzor služebního průkazu příslušníka Policie ČR.....	23
Obr. 3. Transparency International Česká republika.....	44
Obr. 4. Inzerát „Linka 199“.....	46
Obr. 5. Stop korupci I.....	48
Obr. 6. Stop korupci II.....	52

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Přehled případů účelových podání občanů na policisty.....	43
Tab. 2. Kriminalita policistů ČR.....	56-57
Tab. 3. Vývoj trestné činnosti policistů Policie ČR v letech 2003 až 2007.....	63

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Výzkum prestiže povolání 1

Příloha P II: Výzkum prestiže povolání 2

Příloha P III: Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě

Příloha P IV: Etický kodex Policie České republiky

PŘÍLOHA P I: VÝZKUM PRESTIŽE POVOLÁNÍ

*Výzkum provedený za spolupráce příslušníků
PČR, zařazených na základních útvarech policie
a útvarech SKPV PČR ÚO Zlín zaměřený na vnímání
Etického kodexu PČR a korupci*

Dotazník 1. určený pro policisty (zařazené na Územním odboru Policie ČR Zlín)

Dovolte mi prosím, abych Vás touto formou požádala o spolupráci. Jmenuji se Lenka Nedvídková a jsem studentkou pátého ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, obor Sociální pedagogika. V současnosti připravuji diplomovou práci na téma Integrita Policie ČR, která má volnou formou navazovat na mou bakalářskou práci Etický kodex Policie ČR. Součástí mé diplomové práce bude i výzkum zaměřený na aplikaci etického kodexu do činnosti Policie ČR. Tedy zjednodušeně řečeno, jak tento kodex vnímají samotní policisté a zda jim tento dokument pomáhá při řešení morálních dilemat při výkonu jejich povolání. V tomto dotazníku jsou také obsaženy otázky týkající se tématu korupce.

Vyplnění dotazníku je striktně anonymní a dobrovolné. Předem Vám děkuji za vstřícnost a ochotu při vyplňování tohoto dotazníku.

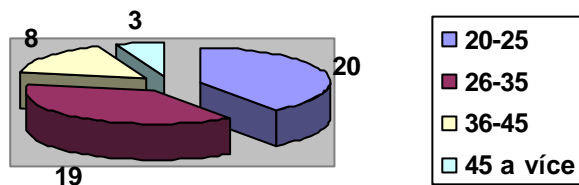
V příloze diplomové práce jsou již zpracované a vyhodnocené otázky, na které odpovídali respondenti anonymní formou.

V grafu vždy budou znázorněny počty jednotlivých odpovědí, tedy četnost jednotlivých odpovědí.

Popis zkoumaného souboru - demografická data a jiné specifické charakteristiky

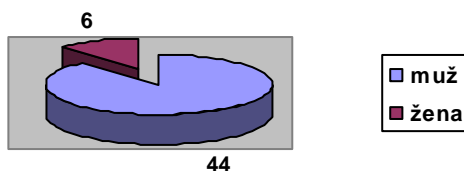
Tab. 1: Složení zkoumaného souboru podle věku

věk	počet	procenta
20-25	20	40%
26-35	19	38%
36-45	8	16%
45 a více	3	6%
celkem	50	100%

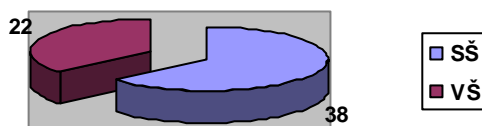
Tab. 2: Složení zkoumaného souboru podle pohlaví

pohlaví	počet	Procenta
Muž	44	88%
Žena	6	12%
Celkem	50	100%

Tab. 3: Složení zkoumaného souboru podle vzdělání

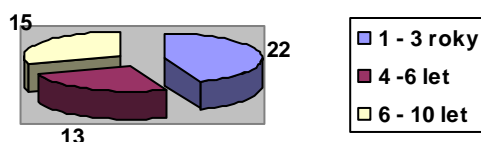
Vzdělání	počet	Procenta
Středoškolské	33	66%
Vysokoškolské	17	34%
Celkem	50	100%

Tab. 4: Složení zkoumaného souboru podle délky praxe

Praxe	počet	Procenta
-------	-------	----------

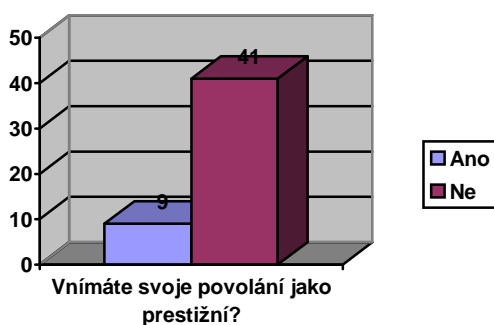
1-3	22	44%
4-6	13	26%
6 a více	15	30%
celkem	50	100%

Soubor otázek

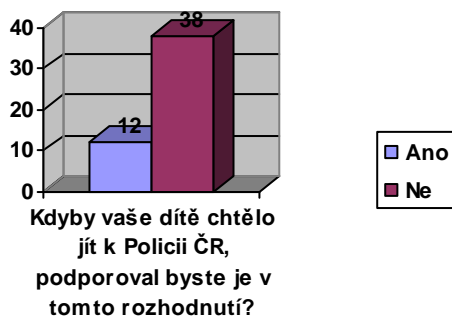
1. Vnímáte svoje povolání jako prestižní?

Ano	9	18%
Ne	41	72%

2. Kdyby vaše dítě chtělo jít k Policii ČR, podporoval byste je v tomto rozhodnutí?

Ano	12	24%
Ne	38	76%

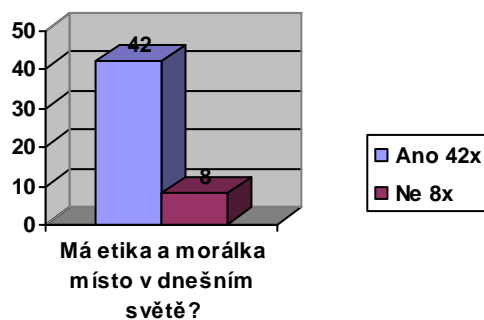

3. Má etika a morálka místo v dnešní světě?

Ano	42	84%
-----	----	-----

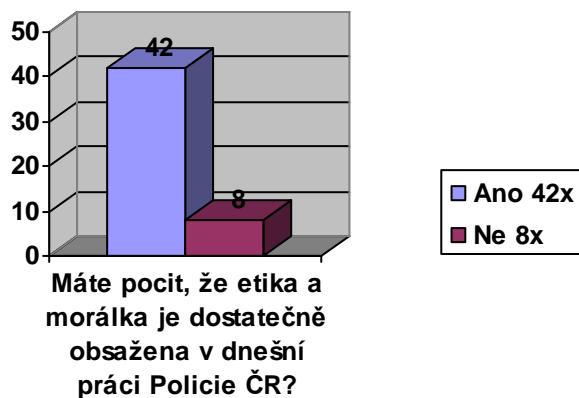

Ne	8	16%
----	---	-----

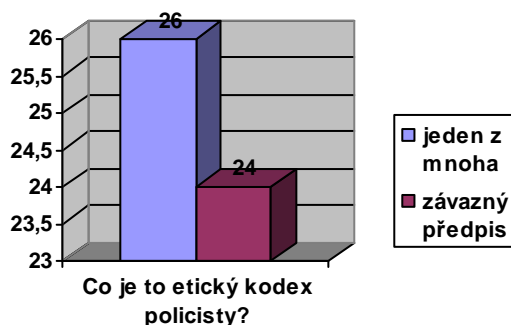
4. Máte pocit, že etika a morálka je dostatečně obsažena v dnešní práci Policie ČR?

Ano	45	90%
Ne	5	10%

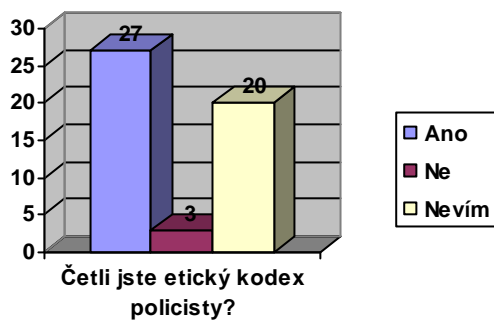
5. Co je to etický kodex policisty?

nějaký další dokument, jeden z mnoha	26	52%
závazný předpis, kterým se musí policista řídit	24	48%

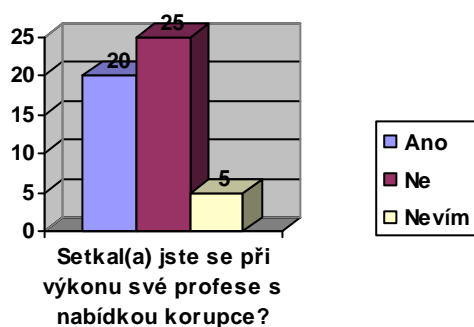
6. Četli jste etický kodex policisty?

Ano	27	54%
Ne	3	6%
Nevím, nepamatuji se	20	40%

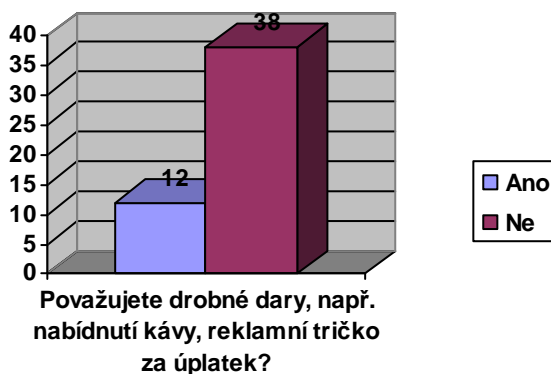
7. Setkal(a) jste se při výkonu své profese s nabídkou korupce?

Ano	20	40%
Ne	25	50%
Nevím	5	10%

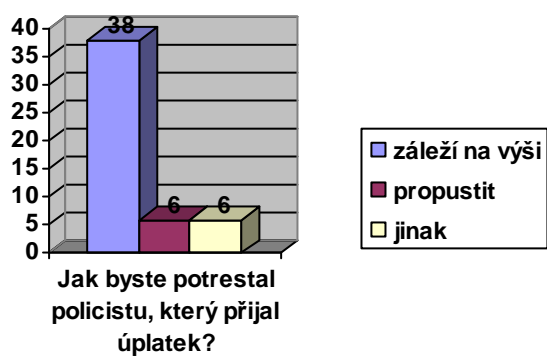
8. Považujete drobné dary, např. nabídnutí kávy, reklamní tričko za úplatek?

Ano	12	24%
Ne	38	76%

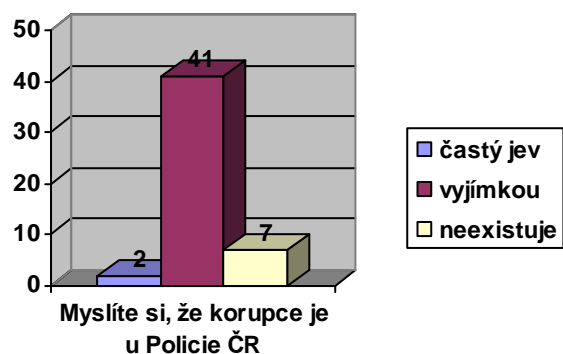
9. Jak byste potrestal policistu, který přijal úplatek?

záleželo by na tom v jaké výši a v jaké formě	38	76%
propuštěním bez ohledu na výši	6	12%
jiným trestem (pohovor...)	6	12%

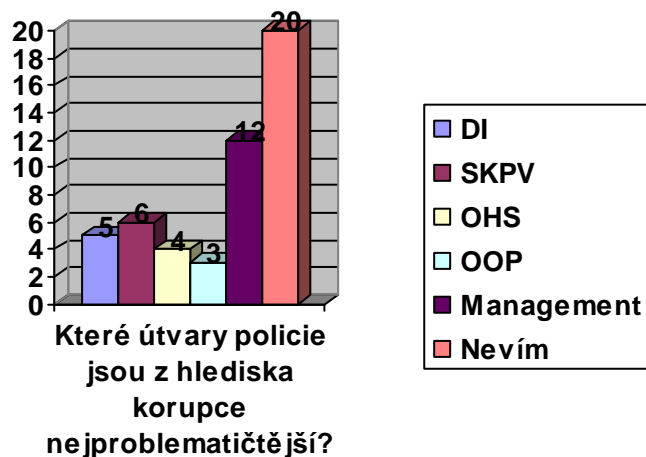
10. Myslíte si, že korupce je u Policie ČR :

velmi závažný a častý jev, jež zásadním způsobem ovlivňuje činnost policie	2	4%
tyto případy jsou spíše výjimkou	41	82%
tento problém u PČR není	7	14%

11. Které útvary policie jsou z hlediska korupce nejproblematičtější?

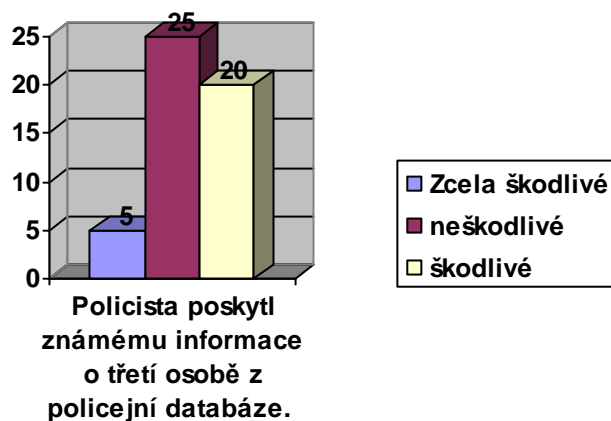
Dopravní inspektorát	5	10%
SKPV	6	12%
Oddělení hlídkové služby	4	8%
Obvodní oddělení	3	6%
Vrcholný management Policie ČR	12	24%
Nevím	20	40%

12. Jak osobně vnímáte společenskou škodlivost uvedených jednání?

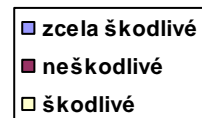
12.1 Policista poskytl známému informace o třetí osobě z policejní databáze.

Zcela škodlivé	5	10%
neškodlivé	25	50%
škodlivé	20	40%

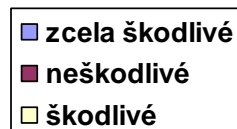
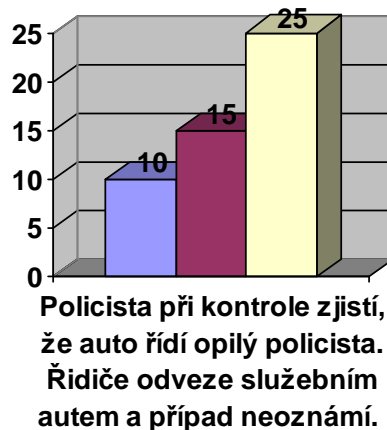
12.2 Policista při řešení dopravního přestupku přijme finanční hotovost za pokutu uloženou v blokovém řízení a nevystaví doklad o zaplacení pokuty.

Zcela škodlivé	40	80%
neškodlivé	0	0
škodlivé	10	20%

12.3 Policista při kontrole zjistí, že auto řídí opilý policista. Řidiče odveze služebním autem a případ neoznámí.

Zcela škodlivé	10	20%
neškodlivé	15	30%
škodlivé	25	50%

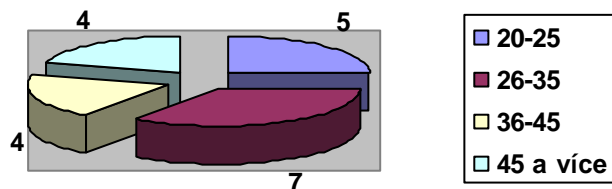

Dotazník 2. civilisté (náhodně vybraný vzorek – škola, známí, příbuzní)

celkem 20 respondentů

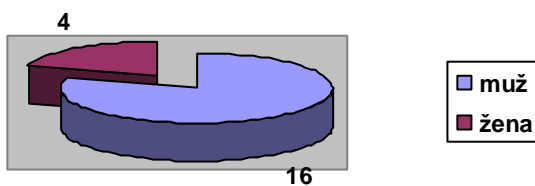
Tab. 1: Složení zkoumaného souboru podle věku

20 – 25	5	25%
26 – 35	7	35%
26 – 45	4	20%
45 a více	4	20%

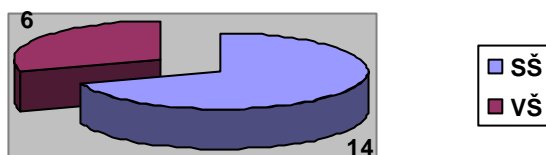
Tab. 2: Složení zkoumaného souboru podle pohlaví

Muž	16	80%
Žena	4	20%

Tab. 3: Složení zkoumaného souboru podle vzdělání

SŠ	14	70%
VŠ	6	30%

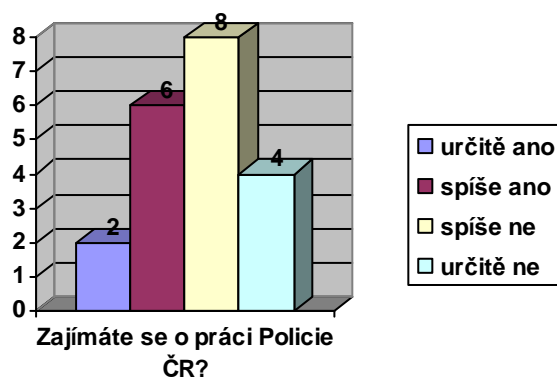

Soubor otázek

1. Zajímáte se o práci Policie ČR?

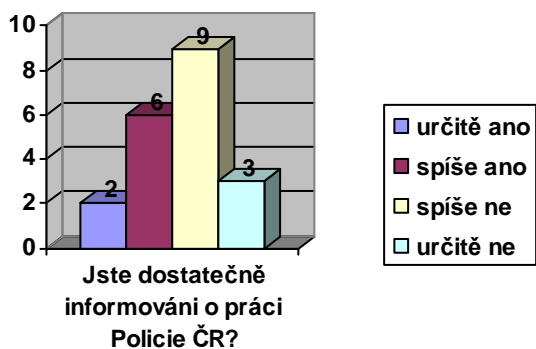
Určitě ano	3	15%
------------	---	-----

Spíše ano	6	30%
Spíše ne	8	40%
Určitě ne	3	15%

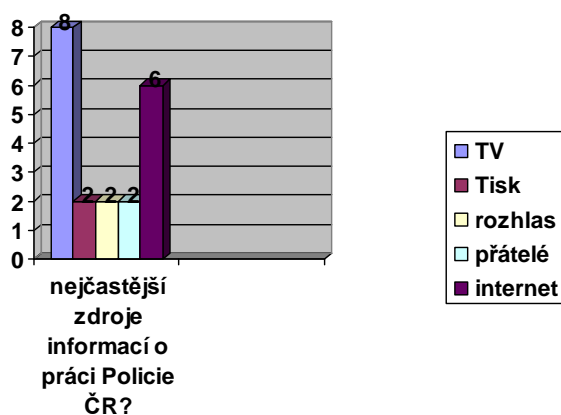
2. Jste dostatečně informováni o práci Policie ČR?

Určitě ano	2	10%
Spíše ano	6	30%
Spíše ne	9	45%
Určitě ne	3	15%

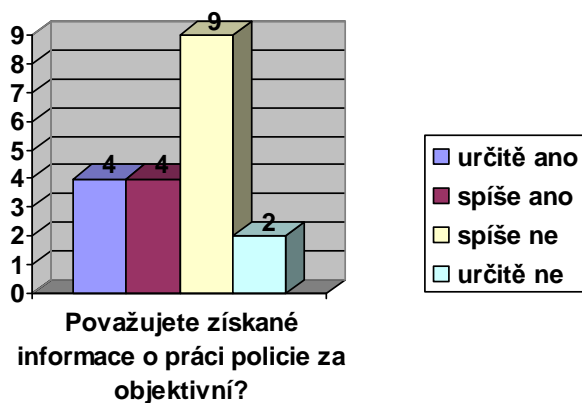
3. Jaké jsou vaše nejčastější zdroje informací o práci Policie ČR?

Televize	8 x	40%
Tisk	2 x	10%
Rozhlas	2 x	10%
Přátelé	2 x	10%
Internet	6 x	30%

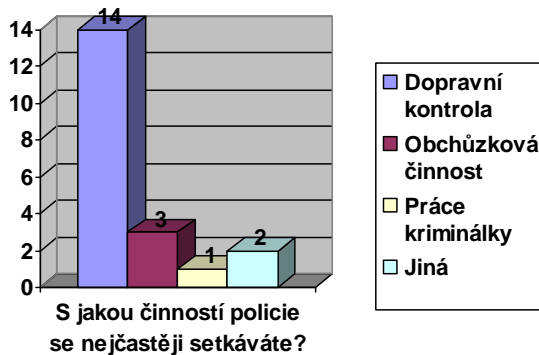
4. Považujete získané informace o práci policie za objektivní?

Určitě ano	4	20%
Spíše ano	4	20%
Spíše ne	9	45%
Určitě ne	2	15%

5. S jakou činností policie se nejčastěji setkáváte?

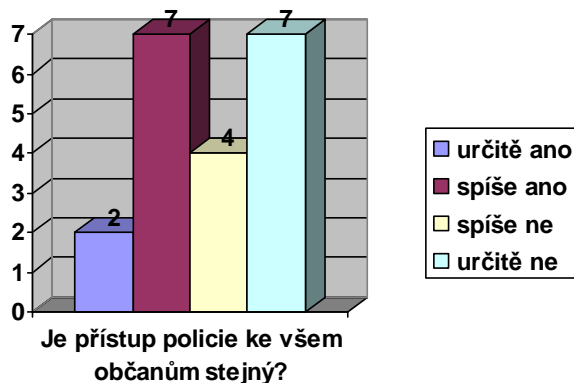
Dopravní kontrola	14	70%
Obchůzková činnost	3	15%
Práce kriminálky	1	5%
Jiná (preventivní akce, přednášky)	2	10%

6. Je přístup policie ke všem občanům stejný?

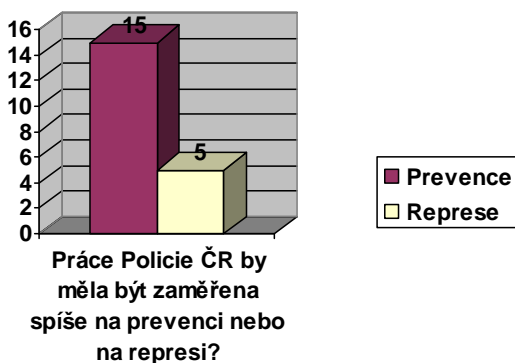

Určitě ano	2	10%
Spíše ano	7	35%
Spíše ne	4	20%
Určitě ne	7	35%

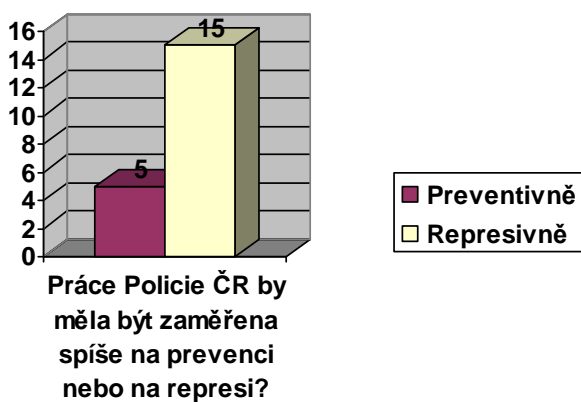
7. Práce Policie ČR by měla být zaměřena spíše na prevenci nebo na represii?

Prevenci	15	75%
Represi	5	25%

8. Jak vnímáte současné zaměření práce Policie ČR?

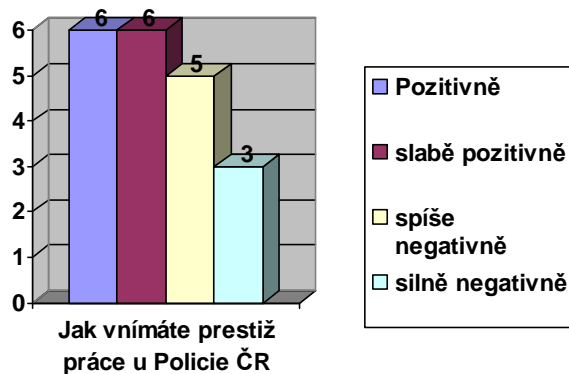
Preventivně	5	25%
Represivně	15	75%

9. Jak vnímáte prestiž práce u Policie ČR

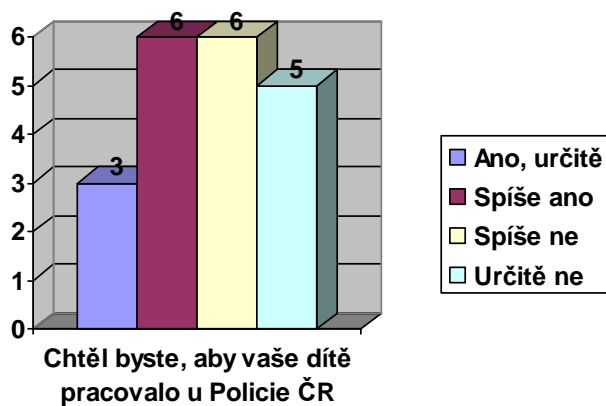
Pozitivně	6	30%
Slabě pozitivně	6	30%

Spíše negativně	5	25%
Silně negativně	3	15%

10. Chtěl byste, aby vaše dítě pracovalo u Policie ČR

Ano, určitě	3	15%
Spíše ano	6	30%
Spíše ne	6	30%
Určitě ne	5	25%

10.1. Pokud ano, tak proč?

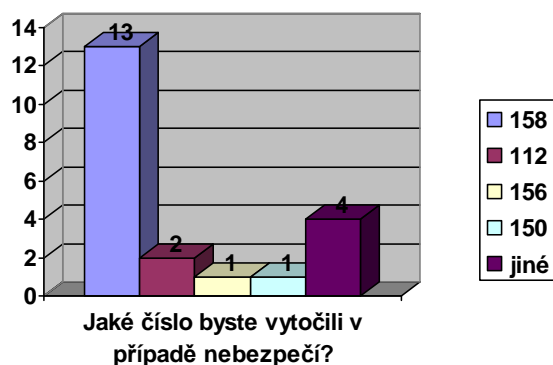
Je to zajímavá práce	5	25%
Dobře finančně ohodnocená	4	20%

10.2. Pokud ne tak proč?

Je to nudné	3	15%
Špatně finančně ohodnocené	4	20%
Nebezpečné	4	20%

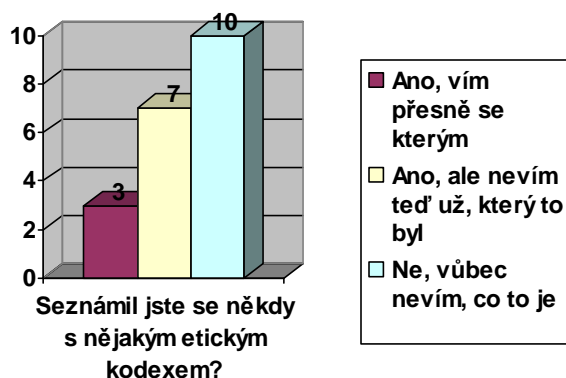
11. Jaké číslo byste vytočili v případě nebezpečí?

158	13	65%
112	2	10%
156	1	5%
150	1	5%
Jiné – neznám ho mám ho v telefonu, volal bych kamarádovi, manželovi	4	20%

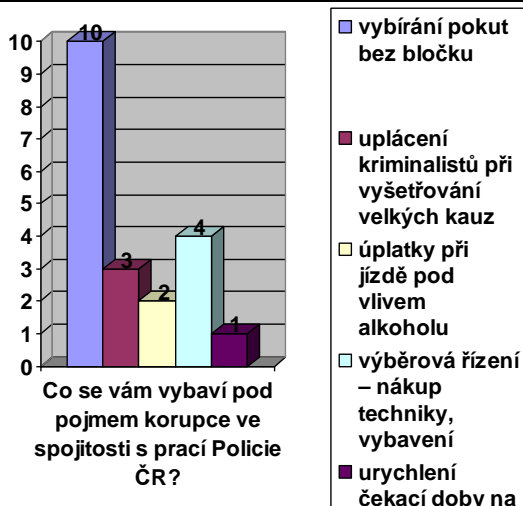
12. Seznámil jste se někdy s nějakým etickým kodexem?

Ano, vím přesně se kterým	3	15%
Ano, ale nevím teď už který to byl	7	35%
Ne, vůbec nevím, co to je	10	50%

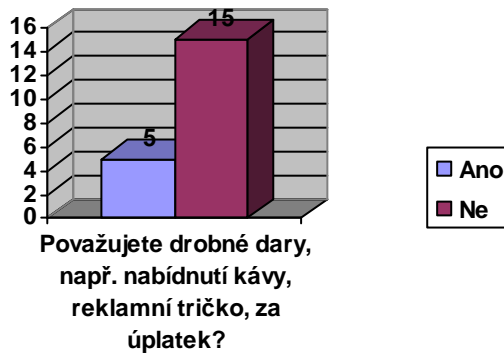
13. Co se vám vybaví pod pojmem korupce ve spojitosti s prací Policie ČR?

vybírání pokut bez bločku	10	50%
uplácení kriminalistů při vyšetřování velkých kauz	3	15%
úplatky při jízdě pod vlivem alkoholu	2	10%
výběrová řízení – nákup techniky, vybavení	4	20%
urychlení čekací doby na vyjádření	1	5%

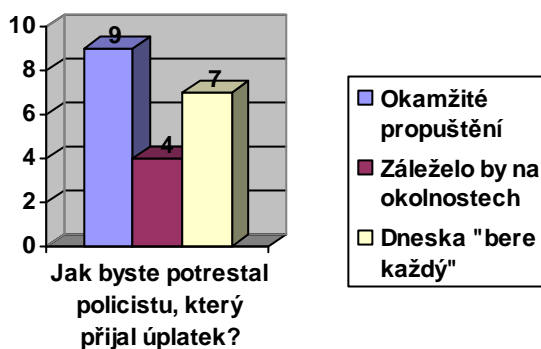
14. Považujete drobné dary, např. nabídnutí kávy, reklamní tričko, za úplatek?

Ano	5	25%
Ne	15	75%

15. Jak byste potrestal policistu, který přijal úplatek?

Okamžité propuštění	9	45%
Záleželo by na okolnostech	4	20%
Dneska „bere každý“	7	35%

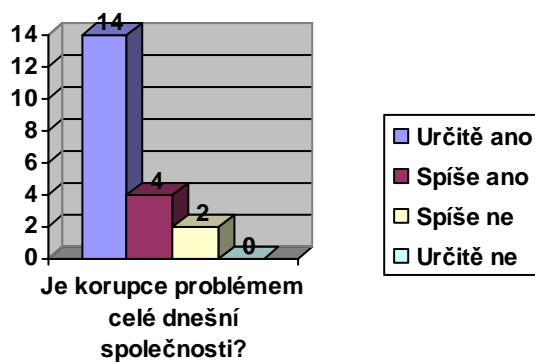
16. Vyhnuli jste se díky úplatku problému s policií?

Ano	5	25%
Ne	15	75%

17. Je korupce problémem celé dnešní společnosti?

Určitě ano	14	70%
Spíše ano	4	20%
Spíše ne	2	20%
Určitě ne	0	

PŘÍLOHA P II: VÝZKUM PRESTIŽE POVOLÁNÍ

eu70628

1/[4]

TISKOVÁ ZPRÁVA

Centrum pro výzkum veřejného mínění

Sociologický ústav AV ČR

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: marketa.skodova@soc.cas.cz

Prestiž povolání

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2007, v07-03
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR
Termín terénního šetření:	4. 6. - 11. 6. 2007
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1013
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem

Výzkumný nástroj: Standardizovaný dotazník
 Otázky: EU.104
 Zveřejněno dne: 28. června 2007
 Zpracovala: Markéta Škodová

V červnovém šetření zkoumalo CVVM prestiž vybraných povolání u české veřejnosti. Všem respondentům byl předložen seznam šestadvaceti profesí (viz tabulku na následující straně) s instrukcí: „Na seznamu jsou uvedena některá povolání. Vyberte povolání, jehož si vážíte nejvíce, a dejte mu 99 bodů. Pak vyberte takové, jehož si vážíte nejméně, a obodujte je číslem 01. Poté postupujte odshora dolů a všem zbývajícím přiřadte body od 02 do 98 podle osobního uvážení.“

V žebříčku prestiže vedou lékaři, následovaní vědci a učitelé na vysokých a základních školách. Více než 60ti bodového průměru dosáhly profese programátora, projektanta a soudce. Mezi povolání s průměrným nejnižším ziskem bodů se řadí uklízečka, poslanec, sekretářka a prodavač.

Tabulka: Prestiž povolání (průměrné bodové hodnocení) v letech 2004-2007

PROFESE	11/2004		9/2006		6/2007	
	průměr	pořadí	průměr	pořadí	průměr	pořadí
lékař	89,5	1.	90,4	1.	89,8	1.
vědec	80,7	2.	81,2	2.	81,8	2.
učitel na vysoké škole	78,5	3.	77,7	3.	78,2	3.
učitel na základní škole	71,3	4.	71,4	4.	70,7	4.
programátor	66,3	5.	67,8	5.	65,7	5.
projektant	64,1	7.	65,8	6.	65,5	6.

soudce	64,8	6.	65,6	7.	65,0	7.
soukromý zemědělec	59,1	10.	58,4	8.	59,0	8.
starosta	60,1	8.	57,9	10.	57,4	9.
profesionální sportovec	56,1	11.	57,4	11.	55,6	10.
manažer	59,4	9.	58,0	9.	55,4	11.
novinář	54,4	12.	54,7	13.	53,0	12.
policista	47,6	20.	49,5	20.	52,1	13.
truhlář	50,8	16.	53,1	16.	51,4	14.
účetní	53,5	14.	55,9	12.	51,3	15.
majitel malého obchodu	51,2	15.	51,2	17.	50,1	16.
ministr	53,8	13.	54,1	14.	50,0	17.
opravář elektrospotřebičů	50,2	17.	53,7	15.	49,7	18.
soustružník	47,7	19.	51,1	18.	49,0	19.
bankovní úředník	50,2	18.	50,2	19.	48,7	20.
voják z povolání	44,8	22.	46,7	21.	46,4	21.
kněz	46,1	21.	42,6	24.	43,2	22.
prodavač	42,8	24.	44,4	22.	41,5	23.
sekretářka	43,7	23.	44,1	23.	40,5	24.
poslanec	39,9	25.	38,9	25.	36,5	25.
uklízečka	29,4	26.	33,8	26.	29,0	26.

Z tabulky je patrné, že povolání lékaře dlouhodobě zaujímá v žebříčku prestiže vybraných profesí první pozici. V posledním šetření udělilo lékařům 40 % respondentů 99 bodů, dalších 29 % dotázaných je ohodnotilo v rozmezí 90 až 98 bodů. Vědcům, kteří zaujímají místo hned po lékařích, udělilo 42 % oslovených od 90 do 99 bodů, třetím vysokoškolským pedagogům dala počet bodů ve stejném rozmezí třetina vzorku populace. Z představitelů státní správy (konkrétně moci soudní) se v první polovině žebříčku prestiže umístil pouze

soudce, který zaujal 7. pozici s průměrným bodovým ohodnocením 65. Sedmnáctý ministr, který si od posledního šetření v roce 2006 o tři příčky „pohoršil“, získal průměrně 50,1 bodu. Na předposlední, pětadvacáté pozici se umístil poslanec s průměrným bodovým ziskem 36,5 – bodový průměr profesi poslanec navíc, jak je patrné z tabulky, od roku 2004 o 3,4 bodu poklesl. Bodově i v rámci žebříčku si od posledního šetření v očích české veřejnosti výrazně polepšili policisté, kterým průměr 52,1 bodu stačil na třináctou příčku (loni s jen o něco menším průměrem 49,5 bodu zaujali 20. pozici). Na nejvyšších příčkách v žebříčku se pravidelně umisťují učitelé na základních školách, programátoři a projektanti. Jeho první polovinu pak uzavírají soukromí zemědělci, starostové, profesionální sportovci, manažeři, novináři a policisté. Průměrný zisk okolo padesáti bodů získala povolání ze třetí čtvrtiny žebříčku: truhlář, účetní, majitel malého obchodu, ministr, opravář elektrospotřebičů, soustružník a bankovní úředník. V hladině bodového průměru 47-40 se pohybují profese voják z povolání (21. příčka), kněz (22.), prodavač (23.) a sekretářka (24.). Na posledním místě v žebříčku se opět umístila profese uklízečky, které udělilo 22 % dotázaných jediný bod.

PŘÍLOHA P III: KODEX ETIKY ZAMĚSTNANCŮ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády

ze dne 21. března 2001 č. 270

KODEX ETIKY ZAMĚSTNANCŮ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Preambule

Základními hodnotami, které má každý zaměstnanec veřejné správy ctít a vytvářet tak základ pro vybudování a udržení důvěry veřejnosti, jsou zákonnost při rozhodování a rovný přístup ke všem fyzickým i právnickým osobám. Zaměstnanec veřejné správy má zájem na efektivním výkonu veřejné správy, a proto si dalším vzděláváním prohlubuje svoji odbornost.

Účelem Kodexu je podporovat žádoucí standardy chování zaměstnanců ve veřejné správě a informovat veřejnost o chování, jež je oprávněna od zaměstnanců ve veřejné správě očekávat.

Článek 1

Základní ustanovení

- (1) Kodex je doporučením pro zaměstnance správních úřadů a pro zaměstnance územních samosprávných celků (dále jen „zaměstnanec“).
- (2) Zaměstnanec vykonává svou práci ve shodě s Ústavou České republiky, zákony a dalšími právními předpisy a zároveň činí vše nezbytné pro to, aby jednal v souladu s ustanoveními Kodexu.

Článek 2

Obecné zásady

- (1) Výkon veřejné správy je službou veřejnosti, zaměstnanec ji vykonává na vysoké odborné úrovni, kterou si studiem průběžně prohlubuje, s nejvyšší mírou slušnosti, porozumění a ochoty a bez jakýchkoli předsudků.
- (2) Zaměstnanec jedná korektně s ostatními zaměstnanci úřadu i se zaměstnanci jiných úřadů veřejné správy.
- (3) Zaměstnanec činí rozhodnutí a řeší záležitosti objektivně na základě jejich skutkové podstaty, přihlížející pouze k právně relevantním skutečnostem, a bez zbytečných průtahů. Nejedná svévolně k újmě jakékoliv osoby, skupiny osob nebo orgánu či složky právnické osoby, ale naopak prosazuje práva a oprávněné zájmy občanů.

Článek 3

Střet zájmů

- (1) Zaměstnanec nepřipustí, aby došlo ke střetu jeho soukromého zájmu s jeho postavením jako zaměstnance ve veřejné správě. Soukromý zájem zahrnuje jakoukoliv výhodu pro něj, jeho rodinu, blízké a příbuzné osoby a právnické nebo fyzické osoby, se kterými měl nebo má obchodní nebo politické vztahy.
- (2) Zaměstnanec se neúčastní žádné činnosti, která se neslučuje s řádným výkonem jeho pracovních povinností nebo tento výkon omezuje.
- (3) Pokud si není zaměstnanec jist, zda jde o činnost slučitelnou s jeho podílem na výkonu veřejné správy, projedná záležitost se svým nadřízeným.

Článek 4

Politická nebo veřejná činnost

- (1) Zaměstnanec jedná při výkonu veřejné správy politicky nestranným způsobem.

(2) Zaměstnanec nebude vykonávat takovou politickou nebo veřejnou činnost, která by mohla narušit důvěru občanů v jeho schopnost nestranně vykonávat své služební povinnosti.

Článek 5

Dary a jiné nabídky

(1) Zaměstnanec nevyžaduje ani nepřijímá dary, úsluhy, laskavosti, ani žádná jiná zvýhodnění, která by mohla ovlivnit nebo zdánlivě ovlivnit rozhodování ve věci, narušit profesionální přístup k věci, nebo která by bylo možno považovat za odměnu za práci, která je jeho povinností.

(2) Zaměstnanec nedovolí, aby se v souvislosti se svým zaměstnáním ve veřejné správě dostal do postavení, ve kterém je zavázán oplatit prokázanou laskavost, nebo které jej činí přístupným nepatřičnému vlivu jiných osob.

(3) Pokud je zaměstnanci v souvislosti s jeho zaměstnáním ve veřejné správě nabídnuta jakákoli výhoda, odmítne ji a o nabídnuté výhodě informuje svého nadřízeného.

(4) Zaměstnanec se v soukromém životě vyhýbá takovým činnostem, chování a jednání, které by mohlo snížit důvěru ve veřejnou správu v očích veřejnosti, nebo dokonce zavdat příčinu k vydírání zaměstnance v důsledku jeho jednání v rozporu s právními předpisy nebo etickými normami.

Článek 6

Zneužití úředního postavení

(1) Zaměstnanec nevyužívá výhody vyplývající z jeho postavení, ani informace získané při výkonu veřejné správy pro svůj soukromý zájem. Je jeho povinností vyhnout se konfliktům zájmů i předcházet takovým situacím, které mohou podezření z konfliktu zájmů vyvolat.

(2) Zaměstnanec nenabízí ani neposkytuje žádnou výhodu jakýmkoliv způsobem spojenou s jeho postavením ve veřejné správě, pokud to zákon neumožňuje.

(3) Zaměstnanec neuvádí vědomě v omyl ani veřejnost ani ostatní zaměstnance v úřadu.

(4) S informacemi získanými při výkonu veřejné správy zaměstnanec nakládá s potřebnou důvěrností a poskytuje jim příslušnou ochranu. Přihlíží přitom náležitě k právu veřejnosti na přístup k informacím v rozsahu daném příslušnými zákony.

Článek 7

Oznámení nepřípustné činnosti

(1) Zaměstnanec vynakládá veškeré úsilí, aby zajistil maximálně efektivní a ekonomické spravování a využívání finančních zdrojů, zařízení a služeb, které mu byly svěřeny. V případě, že zjistí ztrátu nebo újmu na majetku ve státním vlastnictví nebo na majetku ve vlastnictví územních samosprávných celků, podvodné či korupční jednání, oznámí tuto skutečnost nadřízenému vedoucímu zaměstnanci, popřípadě příslušnému orgánu činnému v trestním řízení.

(2) V případě, že je zaměstnanec požádán, aby jednal v rozporu s právní úpravou, nebo způsobem, který představuje možnost zneužití úřední moci, odmítne takové jednání a oznámí tuto skutečnost svému nadřízenému.

PŘÍLOHA P IV: ETICKÝ KODEX POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Příslušníci Policie České republiky, vědomi si svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

1. Cílem Policie České republiky je

- a. chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti,
- b. prosazovat zákonnost,
- c. chránit práva a svobody osob,
- d. preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji,
- e. usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.

2. Základními hodnotami Policie České republiky je

- a. profesionalita,
- b. nestrannost,
- c. odpovědnost,
- d. ohleduplnost,
- e. bezúhonnost.

3. Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je

- a. prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi,
- b. chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost,

- c. uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony,
- d. při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení,
- e. používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem; nikdy nezacházet s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem,
- f. nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena Policií České republiky na osobní svobodě,
- g. zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti,
- h. zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby,
- i. zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů

4. Závazkem vůči ostatním příslušníkům Policie České republiky je

- a. usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci,
- b. dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny,
- c. netolerovat ani nekrýt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie České republiky a trestnou činnost neprodleně oznámit; stejně tak netolerovat ani jiné jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

5. Osobním a profesionálním přístupem příslušníků Policie České republiky je

- a. nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon,

- b. chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem.

Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.